

KH KÖNYVHÉT

Lackfi János

Száll a kakukk a fészre

Tamás Menyhért

Trianon szédületében

Háy János

A cégvezető

Kerégyártó István

Szeretett Gazdám avagy
Egy vezér ifjúkora

Vámos Miklós

Dunapest

Sumonyi Zoltán

Tessék mondani,
milyen vallású?

„Teljesen szabadságban írok,
és ezt még, aljas módon, élvezem is”

ZALÁN TIBOR

Fotó: Debreczeni Fanni

A Móra Könyvkiadó újdonságaiból

J. Kovács Judit – Acsai Roland
Kerekítő Manó mini meséi **2+**
Kerekítő könyvcsalád

56 oldal, 1999 Ft
A sorozat új kötetében Kerekítő manóról és Kacska macskáról olvashattok négy rövid történetet. Kerekítő manó és hű barátja minden évszakban feltalálja magát: nyáron szívárványt festenek, ősszel segítenek koppanni a gesztenyéknek, a tél egy gyönyörű hógömbben talál rájuk, tavasszal pedig felvidítják a pityergő virágszárkányt.

A rövidlátó zsiráf és a többiek **3+**
Esti mesék a világ minden tájáról

176 oldal, 3699 Ft
Lehet egy vakondból is hős? Hordhat a zsiráf szemüveget? Erre és sok más izgalmas kérdésre is választ kapunk ezekben a kedves, humoros és sokszor tanulságos állatmesékben.

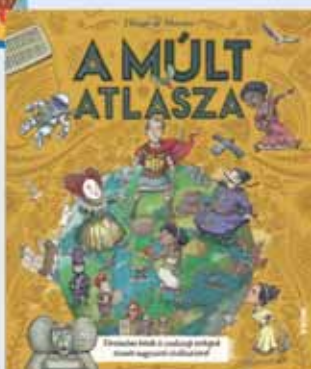
Mancsmesék 1. **3+** Mancs Őrjárat
3 izgalmas mentőakció - Merész Danny, a cowboy - A nagy koncert - Az elsüllyedt bárka

72 oldal, 2699 Ft
A Mancs Őrjárat sorozat a „kutyik” segítségével játékosan tanítja a gyermekeket, arra hogyan legyenek felelősségteljesek, segítőkészek és mindenekelőtt kedvesek a barátaikkal.

Olvasol nekem? **4+**
Történetek elalváshoz mesekeikkel

64 oldal, 3999 Ft
Ha a jóéjtpuszi előtt legközelebb elhangzik a jól ismert kérdés: „Mesélsz nekem?”, akkor csak pörgessétek meg a mutatót, keressétek meg a tartalomjegyzékben azt a rajzot, amelyiknél megállt, és kezdődhet is a történet.

A múlt atlasza **9+**
Történelmi hősök és csodaszép térképek tizenöt nagyszerű civilizációról

92 oldal, 4999 Ft
Kik építették az első városokat? Mire használták kezdetben a puskaport? Milyen sportágak voltak az első olimpián? Miért nem hordtak a rómaiak nadrágot? Kik harcoltak elefántháton? Mire használták eredetileg a karamellát? Kik voltak a mandarinok? Melyik nép lakott jurtában? Könyvünkől még számtalan hasonló kérdésre választ kapsz. Gyere velünk izgalmas időutazásra 15 nagyszerű történelmi világban!

Balázs Ágnes
Egy elsős varázsnaplója **6+**
Rajzolj! Színezz! Vezess naplót Lufival!

2699 Ft

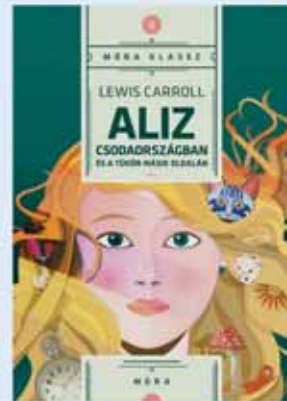
Minden kisgyermek nagy izgalommal várja, hogy első osztályba lépjen. Rengeteg új élmény vár rá, amelyek feldolgozásában nagy segítséget jelent, ha elmesélheti, lerajzolhatja az átélt eseményeket. Lufi történeteit meghallgatva a kisiskolás megoszthatja szüleivel a saját élményeit, és a varázsnapló feladatait követve rögzítheti is azokat.

Lewis Carroll: Aliz Csodaországban és a tükör másik oldalán **9+** Móra Klassz-sorozat

246 oldal, 1999 Ft

Aliz egy üregen át különös világba zuhan. Itt minden szokatlan, váratlan, kiszámíthatatlan. Az eleven eszű, bájos kislány hol apróra zsugorodik, hol óriásira nő; különféle hóbortos állatokba és alakokba botlik, eszement játékokat játszik, bizarr és humoros kalandok sorát éli át.

Ördögh Ottó
VIP – Világirodalmi paródiák **15+**

208 oldal, 2999 Ft

VIP, mint kiemelten fontos személyek: Shakespeare, Dante, Beckett vagy Hemingway. VIP, mint a világirodalom legjelentősebb műveinek paródiája. VIP, mint egy sziporkázóan humoros kötet tele stílusparódiákkal: akad köztük eposz, antik versforma, tanmese, dráma, verses mese, regényfolyam és novella. Fejűjtött, bővített kiadás.

7

4 A nyelv szüli meg a gondolatot

Megjelent Zalán Tibor Papírvárosának negyedik része
(Szénási Zsófia)

7 Az ész a fontos, nem a hajlam!

Beszélgetés Lackfi Jánossal
(Jolsvai Júlia)

8 „Senkinek nem jár ebben az életben megváltás”

Beszélgetés Háy Jánossal
(Illényi Mária)

11 „Az irodalom az emlékezet meghosszabbítása...”

Beszélgetés Sumonyi Zoltánnal
(Kurcz Orsi)

13 Jeges viszonyok

Espen Ytreberg: Amundsen
(Laik Eszter)

14 Környezetvédelem és művelődéstörténet gyerekeknek

(szénási)

15 70 éve a gyerekek szolgálatában a Móra Kiadó

(szénási)

17 Aki az Oszlop hívását elfogadta

Beszélgetés Bartos Feliciánnal
(Csokonai Attila)

18 Az ősök szelleme közbeavatkozik

Beszélgetés Vámos Miklóssal tényekről és képeletről
(Mátraházi Zsuzsa)

20 A szeretet dicsérete

C. S. Lewis: A szeretet négy arca
(Laik Eszter)

20 A népi frazeológia enciklopédiája

Balázi József Attila – Kiss Gábor:
Népies szólások, közmondások és életbölcsesek enciklopédiája
(K. S. A.)

22 A sors Janus-arca

Térey János: Boldogh-ház, Kétmalom utca – Egy civis vallomása
(Laik Eszter)

23 Mintha korunk kedvezne az önjelölt diktátoroknak!

Beszélgetés Kerégyártó Istvánnal
(Vermes Nikolett)

24 „Nem faggatni a sorsot: bárgúság”

Beszélgetés Sári Lászlóval
(Illényi Mária)

27 „Látja a csillagokat és istentelenül szomjas”

Interjú Tamás Menyhérttel
(Szepesi Dóra)

29 Hazáról és a zsákutcákról

Kőrössi P. József emlékező kötettel jelentkezik
(Varsányi Gyula)

30 Harmincéves a Fekete Sas Könyvkiadó

Beszélgetés Fazakas István alapító-kiadóvezetővel
(Néráth Mónika)

8

18

A Könyvhét megtalálható budapesti és vidéki könyvesboltokban, valamint a Líra Könyv Zrt., a Libri és a Bookangel bolthálózatokhoz tartozó boltokban. A teljes lista a Könyvhét honlapján olvasható a „Könyvhét megtalálható” menüpontban.

E számunk megjelent 2020. szeptember 9-én 10 000 példányban.
Következő számunk megjelenik 2020. október 14-én (lapzártá: 2020. október 1.)

Hirdetésfelvétel a szerkesztőségben:
209-9140 Kiss József

impreszum

KÖNYVHÉT - WWW.KONYV7.HU

Megjelenik egy évben négyszer: a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra, az Őszi Könyvhétre, az Őszi szezonra és a Karácsonyi Könyvvásárra
• Ára előfizetőknek 600 Ft • Előfizetési díj 2400 Ft egy évre • KIADJA: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • SZERKESZTŐSÉG, HIRDETÉSFELVÉTEL, ELŐFIZETÉS: 1117 Budapest, Baranyai utca 1. Telefon: 209 9140. E-mail: konyvhét@t-online.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: Kiss József • Főszerkesztő-helyettes: Csokonai Attila • Művészeti vezető: [Szabó J. Judit] • Fotó: Debreczeni Fanni • Marketingvezető: Jakab Sára • Szerzés, tördelés: Blasits Ildikó • NYOMÁS: Oláh Nyomdaipari Kft. • Felelős vezető: Oláh Miklós vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget. TERJESZTI: a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletág, a Fok-ta Bt., előfizethető a kiadó címén.

A nyelv szüli meg a gondolatot

Megjelent Zalán Tibor Papírvárosának negyedik része

25 éve indult útjára Zalán Tibor lassúdad regénye, a *Papírváros*. Az öt kötetesre tervezett sorozat negyedik kötete néhány hete jelent meg a Kortárs Könyvkiadónál. A Kádár-korszak nyomasztó légkörét megéneklő regénysorozat hősei „az átkosban” nem tudják kiteljesíteni életüket és tehetségüket, az önpusztításba vezető alkoholfüggőség és a végsőig fokozott testiség, mint pótszer jól szimbolizálja a kor emberének életérzését. A regényíró ezúttal álomszerű hallucinációkból építkezik, gyakran sokkolóan naturalista, aprólékosan kidolgozott leírásokkal a test fizikai pusztulásáról.

– Felidézné, mi motiválta annak idején a regényírásra? Sokműfajú szerzőként, prózaíróként, drámaíróként és költőként egyaránt szépszámú művet tudhat maga mögött.

– A regényindulás? A szokásos blöffjeim egyike volt. Egy interjú során megkérdezték, min dolgozom, és az válaszoltam, „regényt írok, Papírváros címmel”. Ez jutott hirtelen eszembe. Majd el is felejtkeztem az egésztől. Ellenben az újságírók és kritikusok nem, minden ezt követő beszélgetésben számon kérték rajtam, hol tartok. Idővel tűrhetetlenné vált, hogy csak dumálok róla, miközben egyetlen sort sem írok; hát írtam. Az első elkészült részt rögtön Kortárs-díjjal jutalmazták, ez bizalmat adott a folytatáshoz. A könyv befejezésekor azonban nem láttam tisztán, mit jelent maga a cím (még metaforikusan sem), és ki a hősöm. Véletlenül belebot-

lottam egy Thomas Mann-mondatba... Ismét blöfföltem egy nagyot, és kijelenttem, öt kötetesre tervezett regényfolyamot indítok el. A Thomas Mann-i mondat öt egymást követő állapothatározója a vállalkozás szervezője lett, innen származnak az egyes kötetek megkülönböztető alcímei is. Reménykedtem, mire befejezem az ötödik könyvet, kiderül, hol játszódik a történet, és a főhős kilétére is fény derül – számomra is. Még mindig a reménykedés állapotában vagyok. Szerencsére már az első tétel alcímében leszögeztem, lassúdad regényfolyam készül, tehát nem kellett sehova sem sietni. Így történhetett, hogy mintegy negyedszázad alatt született meg az eddigi négy kötet.

– **Hősök vagy antihősök? A negyedik kötet hőse az építész, egy elvetélt színházi rendező és egy külvárosi lumpen. A rendező látszólag sikeres, valójában a saját mércéje szerint csak egy folytonos alkoholmármorban úszó, elveszni látszó értelmiségi, akiből olyan sokat láthattunk a Kádár-rendszerben.**

– Gyakran felteszik azt az idegesítő kérdést, hogy mennyire önéletrajzi ez a regényfolyam. Ez azt feltételezné, hogy én egy lepukkant, majdhogynem hajléktalan alkoholista vagyok. Ez talán nincs egészen így. Annyi igaz a feltételezésből, mivel a könyvemnek nincsenek a szó hagyományos értelmében jó sztorijai – én nem értek a cselekményességhez –, bizonyosan sok momentumot építkeztünk be a saját életemből a regényeimbe, ahogy teszik ezt mások is. De a hősöm nem én vagyok. Az elképzelt hős elhatározza, hogy a halálba issza magát. Ehhez jó irányba tart, de megjelenik a múltjából egy nő, aki meg-

gátolja ebben, és szembesíti addigi életével. A film visszafelé pereg. Számomra is érdekes, hogyan változik írói szemléletem a fiktív élet-történet alakulásával párhuzamosan. A nyitó kötet első felében hősöm még író volt, majd váratlanul építész lett belőle. Erőszakolt átmenet nélkül, rövid esszémagyarázattal, magában a regényben. Hm. Posztmodern. Miért történt? Jobban megismertem őt, a történet is más hőst akart. Az idő kezelését tölcserszerűen képzelem el a teljes regényfolyamban: egyre kevesebb idő alatt játszódna a kötet-események, a negyedikben körülbelül már csak egy órányi a regényidő – amíg a hős ájultan fekszik a talán alkoholmármor kiváltotta stroke-ban vagy szívrohamban –, az utolsó könyvben terveim szerint egy perc – akár egzisztenciális pillanat – alatt zajlik le minden, peregnek le a hősöm életének legfontosabb eseményei. Gyakran felteszik a kérdést, hogy évre mikor játszódik pontosan a regény. Nem tudok erre mit felelni. Feltehetőleg a múlt század utolsó harmadában-negyedében. Valamikor, amikor az ember vagy megpróbált túlélni, vagy megpróbálta feladni. Mindkettő bonyolult volt. Utóbbi talán még bonyolultabb, mert az sem a személyes döntésére volt bízva. A hatalom arra is igényt tartott, hogy ő döntse el, mikor pusztítja el magát a polgára. Az persze evidens volt, hogy ő mikor, hogyan pusztít el bárkit, nem feltétlenül miértek mentén, virtuálisan vagy valóságosan.

– **Az előző kötetekhez hasonlóan itt is mindent elönt a trágársággal párosuló erotika, ugyanakkor fokozódik a belső magány.**

– Az irodalomban nincs és nem is lehet trágárság, legfeljebb rosszul használt szavak, nyelvi alkalmazások fordulhatnak elő. A trágárság, mint jellem- és állapotfestő eszköz, a hőseim önkifejezési lehetőségeiből fakad, én csak közvetítek, hallgatom vagy beszéltetem őket. A szerelem és a testiség a puha diktatúrában hangsúlyozottan lehetett az elmagányosodás ellenszere; ahogy az ma is. Bár mostanság egyúttal az egyik leértékeltet beszerezhető élvezeti cikknek számít mindkettő. Ma más-képp magányosak az emberek. Trágár a nyóckeres, trágár a magas kultúra képviselője is. Utóbbiról. Mindig foglalkoztatott a sikeres emberek magánya. A fiatalon kiégett rendező ebben a könyvben eleve úgy lesz sikeres, hogy mások teremtik meg művésze és személye kultuszát, szándékai vagy akarata ellenére. Minél lilább a vásznon és elvontabb az életben, annál intenzívebben értékeli a szakma és a közönség. Előzőt nem becüli semmire, utóbbit nem ismeri. Magam is gyakran élem meg, hogy megmagyarázzák, mit írok, elmondják, hogy ki vagyok, és értelmezik, mi több, felmutatják azt, amire soha nem gondoltam. Én pedig kénytelen vagyok elfogadni ezt. Ezzel elérkeztünk a jelenkorba.

– **A sajátos nyelvhasználat, a sokszínű tipográfia, a nézőpontváltás, vagy a műfajok keveredése az előző kötetekhez hasonlóan alakul a regényben.**

– Mivel nem elsősorban prózáíró vagyok, a történet helyett a nyelvvel kell foglalkoznom. Nálam a nyelv szüli meg a gondolatot, és nem fordítva történik. Prózáíróként is költő „gondolkodik”. Amúgy, mindig izgatott, hogyan lehet 5–10 oldalon keresztül megszerkeszteni egyetlen – értelmes és érthető és élvezhető – mondatot. Nekem való foglalatosság az ilyesmi! A tipográfiai sokszínűség (sokszerezőség), a műnemek és műfajok váltogatása nemcsak az érdeklődés fenntartását szolgálja, hanem a pontosságot. Alkati deficit, hogy szeretem áthágni a műfaji-műnemi-művészeti határokat, és minden megszólalási lehetőséggel egyidejűleg lenni jelen. Mert nem görcsölök rá a szabályokra, mindig megtalálom azt a megfelelő formát, amelyikben meg tudom jeleníteni, ami éppen foglalkoztat. Teljesen szabadságban írok, és ezt még, aljas módon, élvezem is. Szeretek lubickolni! Egyre többen és többen érdeklődnek a lassan életművé terebélyesedő munkálkodásom centruma felől. Nem tudom, van-e ilyen. Nem törekszem rá, hogy legyen. Egyébként pedig nem az én dolgom eldönteni.

–**Már-már sokkolóan naturalis és durva a kötet nyelvezete.**

– Érdekes, hogy másodszor kerüljük körül ezt a témát...! Való, gyakran belém kötnek egyes írásaim durva nyelvezete miatt. Átolvasva az újabb nyomdai levonatot, magam is meglepődtem, mennyire brutális ez a könyv. Gondolhatja az olvasó, a szerző szórakozik, élvezi a saját pofátlan szókimondását. De nem! Ha együtt mennek olvasáskor a „nyóckeres” Bandika figurájával, rájöhetnek, ő nem tud másként beszélni. Az intellektuálisan kitenyészett és egyben tönkretett, mert félrevezetett csúcsbalek, aki már-még mindent megengedhet magának, közeg(ellenállás) híján beszél így, a kitalálói és élősködői természetesen még ezért is felmagasztalják. Egy minden eszményt elveszített sztáralkoholista – alkoholista celeb – nem beszélheti „civilben” sem a Thomas Mann-i nyelvet, úgy fejezi ki tehát magát, mint a „nyóckeres” pária, csak látszólag intellektuálisabb szinten. Az egyiket az iránytű nélküli ösztön mozgatja előre, a másik a gondolatlanság iránytűjétől vezéreltetve tévelyeg elveszeten a saját és mások életében.

Szénási Zsófia

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ könyvről

Zalán Tibor: **PAPÍRVÁROS IV. SZÉTSZAGGATVA**

Kortárs Kiadó, 376 oldal, 3500 Ft

KORTÁRS KIADÓ

Könyvheti újdonságaink:

FEHÉR BÉLA: *Banánliget* Regény

SZABÓ ZOLTÁN: *Összeomlás* Esszénapló
1940-ből, Párizs német megszállásáról, a menekülésről

CSEKE ÁKOS: *Magyar, irodalom.* Esszék

ZALÁN TIBOR: *Papírváros... négy* Regény

KISS ANNA: *Hidegletés* Vers, dráma

BENE ZOLTÁN: *Isten, ítélet* Történelmi regény

ZELEI MIKLÓS: *Gyilkos idők* Regény

JÁSZ ATTILA–Csendes Toll:

Bölelyntakaró Avagy hogyan lehetsz indián

Régebbi könyveink:

HÁSZ RÓBERT:

Fabián Marcell és a táncoló halál
a bácskai pandúrdetektív újabb esetei a századelőn

BORSI-KÁLMÁN BÉLA: *Az Aranycsapat*
– és ami utána következik

magyar futball- és mentalitástörténet, Puskás, Albert és Varga Zoltán pályaképe a titkosszolgálati iratok tükrében

TOMPA MÁRIA:

Szentkuthy Miklós vonzásában

Emlékezések, levelek, naplók, elemzések

HALÁSZ MARGIT:

A vitéz közalkalmazott Tárcák, tárcanovellák

SÁRKÖZI MÁTYÁS: *Margit*

Vészi Margit élete: levelek és pszeudo-önéletrész

SÁRKÖZI MÁTYÁS: *Letters from Zugliget*

Sárközi Márta levelei és a szerző emlékezései angolul

HÁSZ-FEHÉR KATALIN: „...hogy Kegyed észre nem vette, csodálom...”

Arany János és a filológiai perspektíva. Tanulmányok

KÓNYA IMRE: *Antall József közelről*

AMBRUS LAJOS: *Várostérkép*

esszék Gyula városáról, a törökkortól napjainkig

SZECSÓDI TAMÁS LEÓ: *Sirák fiai*

regény négy noviciusról a rendszerváltás idejéből

SZENDREY JÚLIA összes verse

LÁBASS ENDRE: *Árnyékkereskedő, I–III.*

www.kortarskiado.hu

A MAGYAR BIBLIATÁRSULAT ÉS A KÁLVIN KIADÓ AJÁNLATA

REVIDEÁLT ÚJ FORDÍTÁSÚ BIBLIA (RÚF 2014)

Középméretű,
puhatáblás, varrott,
sötétzöld-szürke színben
B/6 • 1360 oldal • 6500 Ft
Zsebméretű,
puhatáblás, kék színben
A/6 • 1360 oldal • 5000 Ft

Miklya Lukszányi Mónika –
Miklya Zsolt (szerk.)
**KEZDŐ ŐSZÜLNI
A NYÁR**
Irodalmi szöveggyűjtemény
3-4. évfolyam • Sasdi Laura
és Sella Nóra illusztrációival
210×210 mm • 216 oldal
kartonált • 2200 Ft
(Kálvin Kiadó – Reftantar)

Mercé Segara – Francesc Rovira JÁTÉKOSAN A BIBLIARÓL

43 bibliai történet
226×288 mm • 96 oldal •
kartonált • 3500 Ft
Szórakoztató feladatok
és bibliai tanulságok
gyermeknek

Karsay Eszter
**ÉS VELEM KI
TÖRÖDIK?**
A/5 • 196 oldal •
kartonált • 1500 Ft

Szöke Attila Szilárd
– Szöke Etelka
KÖZELEDJETEK!
A párkapcsolat dinamikája
A/5 • 240 oldal • kartonált •
2000 Ft

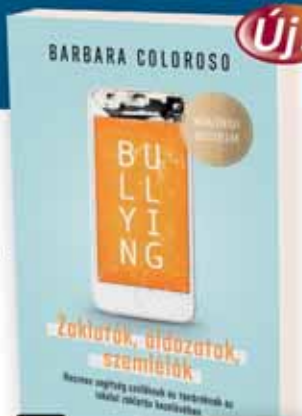
Kálvin Kiadó, 1113 Budapest, Bocskai út 35.
www.kalvinkiado.hu • www.facebook.com/kalvin.kiado
Tel.: (06-1)386-8267 • E-mail: kalvin.kiado@kalvinkiado.hu

VÁSÁROLJON
WEBOLDALUNKON
15% ENGEDMÉNNYEL!

h
harmat
kiadó

...az egészséges kapcsolatokért!

Barbara Coloroso: Bullying – Zaklatók, áldozatok, szemlélők
380 oldal, 135 × 205 mm, 3900 Ft
Miért és hogyan válik egy gyermek zaklatóvá, illetve célponttá – netán egy személyben mindkettővé –, és miként tartja fenn ezt a körforgást az úgynevezett „szemlélők” jelenléte? A szerző több évtizedes szakmai tapasztalata alapján dolgozta ki módszertanát az erőszak körforgásának megszakítására. A könyv átdolgozott kiadásában a közösségi hálón elkövetett bántalmazásról szóló fejezettel is kiegészült.

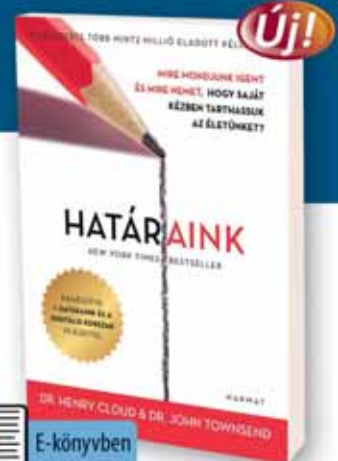

E-könyvben is kapható!

www.harmat.hu

Henry Cloud, John Townsend: Határaink – Mire mondjunk igent és mire nemet, hogy saját kezben tarthassuk az életünket?

356 oldal, 142 × 197 mm, 3500 Ft
A közismert pszichológus szerzőpáros sikerkötetét az érett és egészséges énhatárok kialakításában segít. Rávezt, hogyan vállalhatunk felelősséget önmagunkért, hogy ne csak sodródjunk és reagáljunk a minket érő hatásokra, hanem aktívan és kezdeményezően alakítsuk az életünket.

E-könyvben is kapható!

Mary Aiken: Cybercsapda – Hogyan változtatja meg az online tér az emberi viselkedést?
416 oldal, 148 × 210 mm, 3900 Ft – A törvénytészi cyberpszichológia világszerte elismert szakértője azt vizsgálja, hogyan formálja át és változtatja meg az internet és a digitális eszközök használata az emberi viselkedést, a társadalmi normákat és értékeket, és ez a „cyberhatás” hogyan nyilvánul meg életünk minden területén. Aiken a születéstől tinédzserkorig részletesen tárgyalja azokat a témaköröket, amelyekről a digitális nemzedéknek tudniuk kell.

E-könyvben is kapható!

John C. Lennox: Hol van Isten a koronavírus idején?

72 oldal, 112 × 180 mm, 990 Ft
A koronavírus-világjárvány és hatása sokunkat összezavar és felkavar. Hogyan közelítsünk a problémához? Miként birkózhatunk meg vele? John C. Lennox rövid, mégis tartalmas könyvében a különböző világnézetek fényében vizsgálja a koronavírust, hogy megmutassa, a kereszténység nem csupán magyarázatot ad, hanem reményt is nyújt, amelybe belekapaszkodhatunk.

E-könyvben is kapható!

Az ész a fontos, nem a hajlam! – Lackfi János

Nemrég jelent meg Lackfi János legújabb könyve, a *Száll a kakukk a fészre*. A kötet, ahogy már a címe is jelzi, felfogható parafrázisok gyűjteményének. Ezek a sziporkák nagyon sokszor anakronisztikusak, profánok és tabudöntőgetőek, épp ez az egyik forrása az üdeségüknek.

– Erősen jelen van mint író a Facebookon, napi gyakorisággal tesz közzé bejegyzéseket, néha aktuális eseményekre való reflexiókat. Ezek az írások is a Facebookon jelentek meg először?

– Igen, a legtöbb valóban ott látott napvilágot. A kötet egy részének még a műfaja is „facebookos”: olvashatjuk a Jézus és tanítványai chatcsoport hozzászólásait, Balassi, Luther vagy Arany blogbejegyzéseit, az eszkimó és az ősmagyar webüzenőfalainak termését, vagy akár a francia szimbolisták, a márciusi ifjak belső webkommunikációját. Számos izgalmas apróság kerül elő a kannás kumisz bolti áráról, a kárdivasárlási szokásokról, a vizeletről párolt ópiumról, vagy Balassi „csajozós” trükkjeiről.

– Többféle írói magatartás megfigyelhető a Facebookon, van, aki a saját életét tárja a nyilvánosság elé, van, aki vicces képeket közöl, Ön leginkább erős irodalmi igénytelenséggel megírt szövegeket tesz közzé. Ezek az írások újabb olvasókat hoznak?

– Lassan 90000 olvasó követi az oldalt, a múlt héten például 700000 embert értek el a bejegyzések. Ezen én is ámulok, főként hogy az oldalon minden az irodalomról szól. Párbeszédet folytatok a régi költők műveivel, a mai valósággal, a Bibliával, életüket „fotózok” prózában, verseket írok át jelenetté, klasszikusokat „párbajoztatok” rappes szöveggel, és persze jó pár dalszövegemet éneklék profi előadók.

– A *Száll a kakukk a fészre* darabjai meglehetősen nagy kulturális, irodalmi háttérudást mozgósítanak az olvasóban. Ahhoz, hogy megértsük őket, értékelni tudjuk a humorukat, elengedhetetlen ez a tudás. Kiknek szánta őket? Joggal merülhet fel a kérdés, hogy ma talán nem mindenki rendelkezik olyan beható tudással Arany János életéről, vagy ismeri kívülről József Attila Ódáját, hogy értékelni, érzékelni tudja a folyamatosan sziporkázó áthallásokat, utalásokat, kicsavarásokat, vagy idézeteket.

– Elég sok olvasó hallott azért már ezekről az alapvető művekről, találkozott velük a közoktatásban. A versnek amúgy is jóval több szerelme van, mint gondolnánk, a neten hemzsegek az oldalak, ahová ki-ki a saját kicsi kezével pötyögi be kedvenc verseit, régi vagy új költők műveit. Illetve azt tapasztalom, hogy akinél nem friss egy-egy vers élménye, az is értékelni tudja, mikor Pató Pálhoz beállít a rozoga házára éhes ingatlanmaffia. Vagy mikor Petőfi befordul a konyhára, és me-too-ügybe keveredik a tűzről pattant cselédlánnyal. Vagy mikor Ady héjanászolna a vonaton, de az alkohol hatása közbeszól. Esetleg mikor Babits elvonulna kozmikus magányába, de le kell vinnie a szemetet. Ezeket a köznapi helyzeteket felismeri az olvasó, és örömmel üdvözlí bennük a szoboralapzatról leugrott nagy költőket. A szövegek hatására jó páran Ady, Petőfi vagy József Attila szövegeire is rákeresnek, s akkor jöhet a műélvezet 2.0.

– Hogy tud ennyire friss szemmel ránézni néhol már elég poros, elfeledett, keveset emlegetett történelmi tényekre, közismert, de az iskolai oktatáson kívül ritkán idézett művekre, mint például a Szeptember végén? Mielőtt nekiáll az írásnak, elmerül a tárgyban, belemerül a szövegekbe?

– Már felnőtt fejjel óriási hatással volt rám, mikor Vörös István kollégámmal elkezdtük írni első közös átírat-kötetünket, az Apám kakasát, melyet azóta két újabb, a Csavard fel a szöveget! és a Szilágyi Örszébet e-mailjét megírta követett. Felnyílt a szemem, és rájöttem, hogy a sulis verselemzések során sokszor a legfontosabb dolgok nem derülnek ki. Például hogy az Anyám tyúkja vicces köntösben a szomorú aggodalom verse, mellyel a szerző idősödő szüleit félti. Vagy hogy a Himnusz tulajdonképpen kunyérálós vers, Kölcsey úgy nyúzza Istent,

mint gyerek az apukáját. Vagy hogy az Altató a növekvő szülői idegesség emlékműve, mikor a gyerek sehogy sem alszik el. És ha már a Szeptember végén szóba került, nos, ez tipikus szerelmes évődés: ugye, akkor is szeretnél, ha fogatlan, vénséges, ragyás, büdös, alkoholista, szenilis volnék vagy ha meghalnék? Elképesztő aha-élményeket okoz, ha egy-egy unásig ismert versnél rájövünk, mi a kulcsa, a legfőbb emberi tétje a szövegnek...

– Van olyan mű is az új kötetben, melyet már egyszer átírt, átdolgozott mai nyelvre, mint például Weöres Sándor Bóbitája, mely az Apám kakasában jelent meg. Min múlik, hogy milyen módon nyúl egy adott műhöz? És hogy dönti el, hogy épp melyikhez nyúl?

– Olyan verseket kerestem, amelyek eléggé beivódtak a köztudatba. Nem ártott, ha volt egy ötlet is, amellyel más fénytörésben tudtam mutatni a szöveget. Emlékszem a pillanatra, amikor rájöttem, hogy hiszen Bóbita lehetne nemzetközi balett-csillag, aki a menedzserét szakálja elkényeztetett óhajaival, szárnyat ígérvé szegény ember hátára...

– Így a járvány első hulláma után elmaradhatatlan a kérdés, hogy hogyan élte meg a karantént. A fellépések, felolvasások elmaradtak. Több ideje maradt alkotni? Évente általában több kötete jelenik meg. Ez most is így van?

– A karantén-időszakban nem voltak fellépések, de napi kétszer, összesen 165 alkalommal karantén-színháztam, vagyis élőben jelentkeztem felolvasásokkal a Facebook-oldalomon, ezt időnként sokezer ember követte Ljubjanától Katarig, Zuglótól Sydney-ig, Lübecktől Udinég, New Jerseytől Székelydájáig. Nagy élmény volt. És rengeteg írnivaló is felgyülemlett, jobbnál jobb felkérések. Nekem az aggodalmak ellenére nagyon áldott volt ez az otthonmaradós időszak.

Jolsvai Júlia

Fotó: Debreczeni Fanni

könyvről

Lackfi János: **SZÁLL A KAKUKK A FÉSZRE**
Helikon Kiadó, 3299 Ft

„Senkinek nem jár ebben az életben megváltás” – Háy János

Háy János új regénye elmúlt harminc évünkről szól hozzáunk. „A cégvezető a te életed könyve. Rólad szól és a barátaidról, meg a rokonaidról, az osztálytársaidról, a gyerekeidről és a szüleidről. A cégvezető a helyes és helytelen döntéseid könyve, a céljaid és céltalanságaid, a cselekvésed és a tehetetlenség könyve” – írja a könyv ismertetője. Cégvezető mindenki, aki elolvassa.

– „A kötet helyesírása számtalan helyen eltér az akadémiai helyesírástól.” Rendhagyó illet olvasni. Mit helyez még „kereteken kívülre” ez a regény?

– A helyesírás olyan dolog, hogy természetéből adódóan lassan követi a nyelv változását. Én nem tudom a végül is-t két

szóba írni, mert az együtt valami újat jelent. Vagy egyszerűen csak nem tudok helyesen írni, és írói szabadossággal fedem le a hiányosságaimat. Hogy mi kerül kereten kívülre? Szeretném, ha nagyon sokminden oda kerülne, mert én azt szeretem, ha egy műalkotás megbontja a komfortzónánkat és segít abba, hogy újraépítsük vagy átalakítsuk vagy felismerjük magunkat.

– „Ha képes vagy olyan közel lépni egy karakterhez, amilyen közel önmagadhoz vagy, ha tud valami annyira fájni, mintha a saját történeted volna, akkor érdemes elkezdni írni.” Mi fáj a legszorítóbban A cégvezető kapcsán?

– Kíváncsi voltam, hogy mit jelentenek a döntéseink, hogy egy döntés mennyiben fakad

belőlünk, mennyiben a körülményekből, hogy mit képzelünk magunkról és mi a valóság az önképzetek mögött, hogy miképpen tud az ember érvényes értelmet tenni a mindennapjai mögé. Ha nagyon egyszerűen akarnám mondani, hogy miért keljünk fel holnap.

– **Sodró lendületű a történet, mely átvezet minket a rendszerváltástól napjainkig. Megmutatja, milyen korunk hőse, illetve milyen a hős, korunkban. Kikhez szól ez a könyv?**

– Őszintén szólva nem foglalkoztat, hogy kihez szól. Én nem vagyok marketingszakember, hanem író, aki csak egy dologra tud koncentrálni, hogy az a szöveg betonerős legyen. Amúgy meg szeretném, ha mindenkinek szólna, mert miért ne szólna az ember minden-

kihez, ha ez a lehetőség is benne van a kalapban. De amikor ír az ember, legfeljebb annyira van a kalapban, hogy remélem, amit én fontosnak tartok a világból, mindenki más is fontosnak tartja, s ha jól van megírva, odahajol az a másik ember, mint mikor megérinted azt, akit szeretsz. Nem fordítja el a fejét, visszapillant a szeretésre.

– **Nagyon fontos mondata a műnek: „az önfelismerés pillanatában az addigi cselekedeteidet is képes kell legyél értelmezni, a bűnt bűnnek például, a világosságot világosságnak. Nemcsak a mit kell tennem, hanem a mit tettem felismerése” Ez a kérdés végigível a könyvön, és feltehetően az olvasókig is elér. Önnek van érvényes válasza rá?**

– Ha jól emlékszem ez egy okoskodó rész a Parsifal kapcsán, de valóban azt gondolom, hogy nem lehet úgy élni, esetleg fordítani az életeden, mélyebb azonosságot vállalni, ha nem szembesülsz azzal, amit addig tettél. Akár jóról, akár rosszról van szó. Amúgy ez nem egy füves könyv, és én sem vagyok füvesember, sajnos nem bírom tudóre szívni, szóval a válaszok, ha egyáltalán vannak, azok mindig mindenkinek a saját fejében vannak. Én nem a válaszok híve vagyok, hanem a folyamatos és aktív gondolkodásé. A válasz a problémákra, hogy foglalkozunk velük.

– **Hisz még abban, hogy a szabadság automatikusan embe-ribb életet hoz?**

– Azt hiszem, automatikusan semmi nem hoz jobb minőségű életet, de bizonyos alapok kelletnek ahhoz, hogy megvalósulhasson a jobb minőségű élet. Ilyennek gondolom a szabadságot, s ha tehetem, én ezért harcolok, és az Audis barmok ellenére hiszek abban, hogy az ember központi kényszerek nélkül is tud helyesen, nem mások rovására cselekedni.

– A szépirodalom és a közéleti írás közötti skálán melyikhez áll közelebb ez a regény?

– Ha regény, akkor szépirodalom. A közéleti írás engem nem érdekel, ugyanakkor minden könyvnek van egy reáliaalapja, ahol és amikor játszódik. A reáliákra vonatkozó alapokat le kell tenni, mert csak úgy tudhatunk egy sort értelmezni. De a végső cél minden műalkotásban, hogy a reáliáktól elrugaszkodva a világnak azt a részét is megérintse, amely részek épp a reáliák szintjén túl vannak. A műalkotás sosem lehet kevesebb, mint az, amit az ember érzel a világból, és ez tudatos és tudattalan dolgok vegyülete. A jó mű épp azzal kacérkodik, hogy olyan tudattalan érzékeléseket emel a felismerés szintjére, amelyekről előtte szinte nem is tudtunk. Olyan sokszor érzi az ember, ha jó könyvet olvas, hogy ja, én is pont így gondolom, holott előtte pont nem gondolt erről tudatosan semmit. Amúgy közéleti értelmezése minden műnek van, nyilván egy olyannak, mint ez, ami átível nemcsak az elmúlt harminc év történetén, hanem inkább száz év Magyarországon, még inkább. De ezért nem érdemes könyvet írni. Csak a lét feltárása lehet magja egy érvényes műnek, minden egyéb csak járulékos rész.

– Ön szerint mi vesz minket körül, és mit jelent ma élni – benne lenni a létezésben? Sok a névtelen ember, aki nem képes szembenézni a lét alapvető kérdésével?

– Könnyebbnek látszik, ha nem nézünk szembe a gondokkal. Pedig a gondok jó dolgok, miattuk tudunk cselekedni. Minden olyan üzenet, ami eltántorít bennünket a gondoktól, valójában életellenes. Mert senki sem akar gondtalanul élni, gondokkal élni maga az élet, nem véletlen, hogy ebből a szóból van képezve mondjuk két olyan alapvetés

is, mint a gondolkodás és a gondoskodás. És bármit kényszerít az emberre az adott kor, most például ezt az idióta pozitív gondolkodást, amit, ha meghalok, rögvest elkezdek negatívan gondolkodni, vagy azt, hogy legyél különleges, és akkor túlmutatás saját valódon, mert azzal, hogy mindenki megirigylja a fészukra felnyomott ideális sorsodat, te eléred a megváltást. De hát senkinek nem jár ebben az életben megváltás, de még csak az ember terjedelménél terjedelmesebb sors se.

– A narráció és időkezelés tekintetében megfigyelhető-e változás a korábbi írásaihoz képest?

– Itt egyes szám második személyű a narrátor, még nem írtam így. A téma akarta ezt a kicsit számon kérő, némikor haragos elbeszélőt, akiről pontosan nem tudni, hogy kicsoda, talán a főhős felettes énje, netán az őrangyala, vagy az örördöge, vagy csak egy egyszerű írói fogás, hogy lehessen profetikus nagyképűséggel beszélni valakiről. Mindenesetre sokat tud a főhősről, és ez lehetővé teszi, hogy időben ugráljon. Nem szeretem a lineáris elbeszélést, nekem az unalmas és valahogy valóságidegen is. Nem így gondolkodunk. Ugyanakkor nemcsak a főhős élete nyílik meg, hanem a hozzá kapcsolódó egyéb sorsok is. Olyan az egész könyv, mint egy sorsár, a fősodor mellé oda lépnek mellékes, ám a létük szempontjából épp a fősodrohoz hasonlóan fontos és érvényes életek, amelyek így egykupacban alkotják meg a megélt és megélhető életek gyűjteményét.

– „A jövőben mit fog csinálni?”

– Remélem, élni.

Illényi Mária

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ **könyvről**

Háy János:
A CÉGVEZETŐ
Európa Könyvkiadó,
376 oldal, 3999 Ft

ANGOL-MAGYAR NAGY SZLENGSZÓTÁR

5350 angol szlengszó és szlengkifejezés szinonimái, magyar megfelelői példamondatokkal

A szótár tartalmazza az elmúlt évtizedek amerikai és brit szlengszókincsét, a közvetlen, tréfás, gyakran durva stílusú angol társalgás szavait, kifejezéseit.

480 oldal, 5990 Ft

TINTA KÖNYVKIADÓ
www.tintakiado.hu, www.tinta.hu

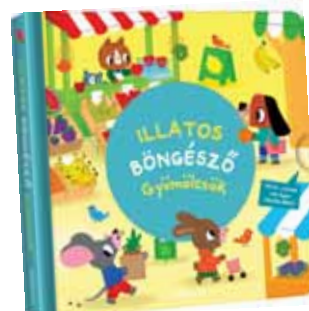
SUTTOGÓKÖNYV Antológia

Üldözőkről és üldözöttekről szól a könyvünk – a háborús évek idejéből, amikor zsidók ellen folyt hajtóvadászat Budapesten, a szétlőtt házak és felrobbantott hidak romvárosában. Teoretikusok elmélkednek a „választott nép” sorsáról, neves művészek szólalnak meg a kötetben: köztük Márai Sándor, Déry Tibor, Konrád György, a hazai esszé-irodalom fejedelme, Szinétár Miklós rendező, Gábor Miklós, minden idők legnagyobb Hamletje és Ruttkai Éva, a felejthetetlen Júlia. Nagyformátumú, gazdagon illusztrált költemet vehet kézbe az olvasó, ami a túlélők ábécés könyve is lehetne. Izzalmas szellemi kalandra vállalkozik, aki útitársa lesz ennek a kötetnek.
(320 illusztrált oldal, keménytáblás borító, 3500 Ft)

Illatos böngésző Illatos böngésző – Gyümölcsök

A felfedezéshez most bizony a legkisebbek orrocskájára is szükség lesz. Babakönyvek illatosított dörzsifületekkel, kihúzható fülekkel, vidám, böngészhető képekkel. Dörzsölj! Szimatolj! Keres! Hmm... mi az illata is ez? Kitaláld? Segítenek a vidám képek, amik a megfejtést is megleled. Fedezzétek fel együtt, mennyiféle illat vesz körül minket!
Babilon Kiadó

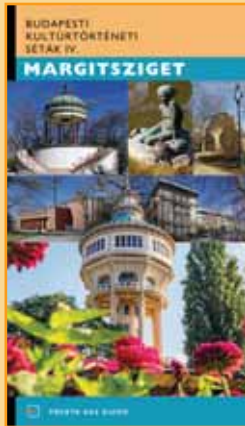

Harry Hill Bandholtz
A BANDHOLTZ-NAPLÓ
 Román megszállás Magyarországon
 történelmi dokumentum,
 tanulmányokkal, képekkel

Fodor Ákos
JELENTÉS AZ ÚTRÓL
 Mosttól mostig
 „mintha lírai életrajz lenne”

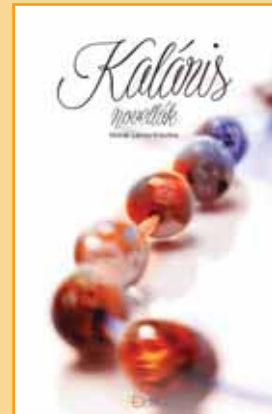
Budapesti Kultúrtörténeti Séták IV.
MARGITSZIGET
 Budapest gyöngyszeme,
 amit jól ismerünk – vagy mégsem?

www.feketesas.hu

Jeszenszky Géza
AZ ELVESZETT PRESZTIZS
 Magyarország megítélésének
 megváltozása Nagy-Britanniában
 (1894–1918)

Molnár Lamos Krisztina
KALÁRIS
 novellafüzér

FEKETE SAS KIADÓ Email: feketesas@feketesas.hu
 Telefon: +36-20-231-7924, +36-1-780-0076

Kattintson a www.es.hu-ra!

Fizessen elő tartalmainkra!

- publicisztika
- interjú
- könyvkritika
- műbírálólat
- próza
- vers
- grafika
- glossza
- feuilleton
- visszhang

**Hozzáférési rendszerünkben
 egy rövid reklám megnézése után
 a cikkek szabadon olvashatók.**

„Az irodalom az emlékezet meghosszabbítása...”

– Sumonyi Zoltán

Sumonyi Zoltán anekdota gyűjteménye nem egy átlagos irodalmi visszapillantás, sokkal több annál. Történetei által híres írónk és költőink kertjében, íróasztalánál, baráti találkozóin időzhetünk árnyékként, bele-bele lesve a huszadik század nagyjainak mindennapi életébe. A *Tessék mondani milyen vallású?* címet viselő könyv megjelenése apropóján beszélgettem a szerzővel.

– **Mikor döntött úgy, hogy az évtizedek alatt összegyűjtött anekdotákat végre kötetbe rendezi?**

– Öt-hat évvel ezelőtt kezdtem mesélni ezeket a történeteket baráti társaságban, olykor Szigligeten is, a szilveszteri házi mulatságokon. Majd egyre többen biztattak, elsősorban a fiaim, unokáim, hogy írjam le az anekdotákat, mert, ahogy mondani szokták, a szó elszáll, a sztorik elfelejtődnek. Aztán Máté unokám, aki filmrendező szakos egyetemista, föl is vett néhány ilyen történetet digitálisan, mert azt mondta, hogy noha szinte szó szerint írtam le őket, olvasva meg sem közelítik az élő előadás hatását. Főleg az, amit Weöres Sándor hangján mondok el. Azért remélem, hogy leírva is megközelítik – ezért is döntöttem úgy az elmúlt év őszén, hogy sok-sok esztendő után végre, kötetbe gyűjtve nyilvánosságra hozok néhány emlékezetes esetet.

– **Hány évtizede várokozna ezek a történetek a fejében?**

– A fejemben azóta, hogy megtörténtek, tehát a legkorábbi, mondjuk a Füst Milánról szóló, már több mint hatvan éve. De a legújabb, a Habsburg Ottóval való strasbourgi találkozás is húsz évnél régebben történt. A fiókomban pedig, pontosabban a számítógépemen, nagyjából öt-hat éve állnak az írások. Az elmúlt időszakban aztán jó néhányat a Facebookra is feltöltöttem, a korabeli fotókkal együtt: Vas Istvánról, Illyésről, Déryről...

– **Melyik a legkedvesebb emlék közülük?**

– Erre majdnem olyan lehetetlen válaszolni, mint arra, hogy melyik gyerekeimet szeretem jobban. Hiszen minden történethez személyes közöm van, mindegyiknek szereplője is voltam, noha sokszor csak mellékszereplője. De ha onnan közelítjük a kérdést, hogy melyik anekdotát meséltem el mondjuk a legtöbbször, akkor könnyebben tudok felelni: a Weö-

res Sándorról szóló három emlékezetem, és a könyv címadó történetét Vas Istvánról.

– **Ha a történetek szereplőit olvasnák a gyűjteményt, mit szólnának hozzá?**

– Szerencsére volt néhány adoma, amelyeket még a szereplőkkel is tudtam „ellenőriztetni”, Illyéssel, Vassal, Görgeyvel például. Az volt a véleményük, hogy az anekdoták kaptak ugyan egy kis „népmesei árnyalatot”, de a kisebb „színesítésekkel” együtt is minden igaz, és majdnem úgy történt, ahogy elmondtam, vagy éppen leírtam. Hogy aztán Szabó Magda, Nemes Nagy Ágnes, vagy Tersánszky Józsi Jenő mit szólna a saját történetéhez, azt már soha nem fogom megtudni.

– **Mi történe, ha a mai hírességeket az anekdotái korába, az anekdotái szereplőit pedig a mai korba küldenénk?**

– Lennének, akik boldogulnának, és lennének, akik nem. És ez mindkét csoportra, vagyis a mai celebekre és az egykori „író-celebekre” is egyaránt vonatkozik. Gondoljunk csak Zelk Zoltánra, Karinthy Ferencre vagy Örkény Istvánra, és engedjük szabadjára a fantáziánkat: képzeljük el, hogy az egykori telefon-betyárkodásuk mintájára ma micsonda fészuk-betyárkodásokat követnének el ezek a játékos írók!

– **Irigylésre méltóan sok híres költőt, írórt ismert személyesen. Akad esetleg köztük olyan, akit igazán közeli barátjának mondhatott?**

– A legtöbb szereplő sokkal idősebb volt nálam, tehát részemről inkább tiszteletről, semmint barátságáról beszélhetünk. De azért volt – és van is – olyan író, költő, akivel közelebbi kapcsolatba kerülhettem. Többek között Vas Istvánra, Takáts Gyulára, Kálnoky Lászlóra, Karinthy Ferencre, Görgey Gáborra és Tandori Dezsőre is mindig barátként gondolok.

– **És van olyan legenda, akivel szívesen beszélgetett volna, de sosem adatott meg?**

– Elsősorban Pilinszky János, akinek Harmadnapon című verseskötetét még gimnazista koromban, 1959-ben megvettem, és azóta is sokszor idézem egy-egy versét. De soha nem találkoztunk, sem Balatonfüreden Lipták Gábor házában, sem a szigligeti Alkotóházban. Valahogy mindig más-más időpontban voltunk ott, folyvást elkerültük egymást. És ugyanígy említhetném Fejes Endrét is, akinek a Rozsdatemetője egyetemista éveim feledhetetlen élménye volt, aztán egy-két évig még szinte szomszédok is voltunk Angyalföldön, de soha nem tudtam beszélni vele, ezt a mai napig sajnálom.

– **Vajon személyes történetekkel közelebb lehet hozni korunk emberéhez az irodalmat?**

– Azt gondolom, hogy igen. Ugyanis „Az irodalom az emlékezet meghosszabbítása...” – írtam a 16. században élt Batthyány Boldizsáról szóló történelmi regényem mottójául, még a múlt század utolsó évében, amit az akkor fél éves unokámnak ajánlottam. Azt gondoltam, hogy ha megírom néhány egykori íróársam történetét, vagy akár csak papírra vetem a nevüket, akkor talán egy héttel, vagy egy évvel is meghosszabbíthatom a halhatatlanságukat és a mi emlékezetünket. És ez a varázslat a személyeken kívül érintheti az egykor volt legendás helyszíneket is, ahol anno sok irodalmi alak megfordult. Ami pedig „a ma emberét”, főleg a fiatalabb korosztályt illeti, azt hiszem, hogy ők szívesebben olvasnak, és főképp jegyeznek meg egy-egy személyesebb, anekdotikus történetet régebbi korokból, mintsem az írók tankönyvi életrajzát, vagy a műveik „túl-ságosan tudományos” elemzését...

– **Talán akkor a mai pletyka-kultúra és az egykori anekdota kultúrája rokonságban állnak...**

– Egyfajta társadalmi történetmesélés mindkettő, de míg a pletyka karaktergyilkos, vagyis alattomosan rágalmoz, addig a klasszikus anekdota csupán elnézően mosolyog, és inkább színesíti a karaktert. Az egy-

ket a kofalelkű szomszédok terjesztik, a másikat az örkényű Mikszáthok és Tömörkények írják...

Kurcz Orsi

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ **könyvről**

Sumonyi Zoltán:

TESSÉK MONDANI, MILYEN VALLÁSÚ?

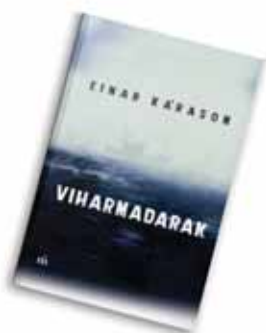
Irodalmi anekdoták

Corvina Kiadó, 160 oldal, 2990 Ft

A Líra Csoport újdonságai

Annie Ernaux:
Lánytörténet
3299 Ft

Einar Kárason:
Viharmadarak
2699 Ft

Szálínger Balázs:
Al-dunai álmom
3299 Ft

Tólnainé Kassai Margit:
Óvoda az óvóhelyen
4999 Ft

Banka Roland:
A szamaras zarándok
3990 Ft

Csóka Judit:
Mesék a szabadulásról
3490 Ft

Nyáry Krisztián:
Általad nyert szép hazát –
A Himnusz és a himnuszok
kalandos élete
3490 Ft

Cangjang Gjaco:
Lelek szélifűtta madártoll
2990 Ft

Yvonne Dederick:
Pályakezdő milliárdosok –
Útikalauz a valódi sikerhez
3499 Ft

Filippov Gábor–Nagy Ádám–
Tóth Csaba (szerk.):
Egy galaxissal odébb –
Fantáziavilágok valóságai
4299 Ft

David Baldacci:
Egy perccel éjfél előtt
3990 Ft

Anneleen Bru:
Így neveld a macskádat!
3999 Ft

Balázs Panna:
Szandra és a csajok 4. –
Csokiszüflé
2290 Ft

J. F. Cooper:
Nagy indiánkönyv
6990 Ft

Finy Petra:
Bodzaszörp –
Mesék nagymamákról
és nagypapákról
3490 Ft

Jane Austen:
Bűszkeség és balítélet
3990 Ft

Tóth Krisztina:
Kígyóúbor
1990 Ft

Tiffany Schmidt:
Randi Darcyval –
Könyvben már láttalak 1.
3490 Ft

Jeges viszonyok

Norvégiában járunk, a 20. század hajnalán. Az egész világ a felfedezések lázában ég, voltképpen már csak a sarkok maradtak feltáratlanul. A britek és a norvégok élén járnak a nagy tétikkel játszott kalandozásban. Shackleton Scott kapitány expedíciójában, majd önállóan megközelíti a Déli-sarkot, Fridtjof Nansen még korábban a sodródó jég hátán vág neki hajójával az Északi-sarknak. A felfedezősi nem néhány extrém sportoló önmegvalósító hobija – valóban lázban ég az eseményektől honfitárs és idegen, ekkor még közös kincs a világ. Az utcákon plakátok hirdetik a földrajzi társaságok estjeit, világutazók turnéznak előadásaikkal, amelyekre kíváncsi, olykor ujjongó közönség érkezik. Ekkor még valódi hősök a hősök, mert az emberiségért tesznek valamit – és persze magukért éppúgy, nagyon is...

Espen Ytreberg norvég író regénye ezt a kort és ezt a habitust, a felfedező ember karakterét kelti életre pompás érzékkel. Az *Amundsen* nem életrajzi mű – ahogy az író is hangsúlyozza utószavában –, inkább életrajzi tényekre épülő fikció. Úgy is mondhatnánk, időutazás, és sodrásának nehéz ellenállni. Nem utolsósorban az olyan jelenetek miatt, amelyekből előgomolyog a múlt század eleji Norvégia hangulata, vagy amelyekből kiderül, hogyan is nézett ki egy, a sarki hó alá épített kunyhó; hogyan lehet kivergődni egy beszakadt hasadékból halálosan fáradtan; hogy miként működött az utazók korabeli marketingje, a pénzgyűjtés legfőbb eszköze; vagy hogy miként juttattak el egy táviratot a sikeresen teljesített felfedezőútról az anyaországba.

A szerző mesterien fokozza a feszültséget a drámai konfliktusokban, amelyekből bőven adódik az *Amundsen* lapjain – mondhatni, csak konfliktusos emberi viszonyokkal találkozunk. S hogy miféle karakter Ytreberg Amundsene? Természetesen éhes a sikerre, az elsősége, versengő férfi, aki nagy elődjét, Fridtjof Nansenre készül túlszárnyalni. A példaképből legyőzendő ellenfél válik, és úgy tűnik, ehhez le kell rombolni a bálványt, amit Roald nem restell megtenni. Attól sem riad vissza, hogy „főnök” legyen, vezető, a kíméletlen fajta, aki még az utólagos szembenézés terhét is lerázza magáról, ám aki mindeközben az idős Bettyt, gyerekkori dajkáját is hordja magával előadókörútjaira, mert nélküle talán ki sem tudna állni a tömeg elé. Ez az ellentmondásos, önmagával is nehezen számot vető, egyszerre elszánt és tépelődő figura az *Amundsen* hőse, aki úgy tör célja felé, hogy nem kíméli sem magát, sem a környezetét. *Petrikovics Edit* fordítása ismét leveszi az olvasót a lábáról, akár maga a regény, amelybe elmerülve még fájni is elfelejt az ember.

Laik Eszter

Espen Ytreberg: **AMUNDSEN**
Typotex Kiadó, 228 oldal, 3200 Ft

Környezetvédelem és művelődéstörténet gyerekeknek

AKTÍV KÖRNYEZETVÉDELEM A BABILONNÁL

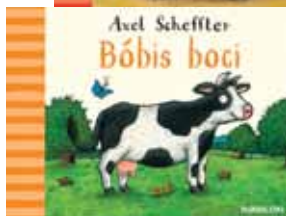
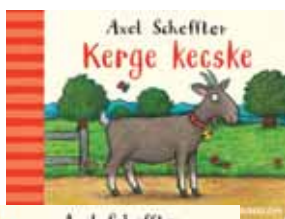

A 21. század elején már nemcsak tudósok és lelkes nagykorú aktivisták kampányolnak a klímavédelem érdekében, hanem a fiatalabb korosztályok is. Greta

Thunberg fellépése óta nem számít szokatlanoknak, hogy tizenévesek hallatják hangjukat és aktívan közreműködnek a Föld megmentésében. *Loll Kirby Mi mentjük meg a Földet!* című könyve 12 mai tizenéves klímaaktivistát mutat be a világ minden tájáról, akik helyi szinten remek dolgokat tesznek környezetük megóvásáért. Van köztük, aki az újrafásításért és az őshonos növények ültetéséért kampányol, más kezdeményezte az iskolai élelmiszerhulladék komposztálását, harcol az egyszer használatos műanyagok használata ellen, vagy összeszedi az óceánparton szétdobált szemetet. Akadnak, akik közösségi kerteket alapítanak, felszólalnak a levegőszennyezés csökkentéséért, fellépnek az orrszarvúk védelmében, vagy a vízgazdálkodás használatával foglalkozó tanösvényt építenek. A kis- és nagyobb iskolásoknak szóló kötetet *Adelema Lirius* rajzai díszítik, előszavát pedig *Hartmann Johanna*, a Fridays For Future Magyarország mozgalom egyik szervezője írta.

Folytatódik *Margit Auer* itthon is népszerű *Mágikus állatok iskolája* című sorozata, a vakációs kötetek negyedik darabja **Helén és Karajan** címmel látott napvilágot *Nádori Lídia* fordításában. Bár a regény látszólag a tizennégy éves Helén és Karajan nevű macskája párizsi kalandjairól szól egy nyári modelltanfolyam és bemutató kapcsán, valójában a történet csúcspontján itt is a környezetvédelem – pontosabban az állati szőrmék divatban való mellőzése – áll a középpontban.

Ovisoknak szól *Naomi és James Jones Itt a helyed!* című könyvecskéje, amely egy mese keretében ágyazottan, játékos formában ismerteti meg a kicsiket az alapvető geometriai formákkal, a háromszöggel, négyszöggel, körrel és a hat-

szöggel. A legapróbbakra is gondolt a kiadó: az összebújós könyvecskék sorát gyarapítja *Axel Scheffler* két, kedves, lapozgató könyvecskéje **Kerge kecske** és **Bóbis boci** címmel, *Fenyvesi Orsolya* vidám verseivel.

EGYIPTOMI KALANDOK ÉS MAGYAR MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET A NAPRAFORGÓNÁL

Nyolcadik köteténél tart a **Szandi** sorozat, amely egy hercegnői rangban tevékenykedő repülő ló kalandjait meséli el. Ezúttal Szandi a felelőse az éves napforduló fesztivál megszervezésének, amelyen két ellenséges ménes lovait kell egybehívnia és programokkal szórakoztatnia. A nagyszabású esemény celebrálása valódi kihívást jelent a talpraesett lovacskáknak. *Alexa Pearl* meséjét ezúttal is *Paco Sordo* rajzai illusztrálják.

Öt év után folytatódik *Gyárfás Endre* ifjúsági író **Történelmi kalandok a magyarság múltjában** című, régivágású ismeretterjesztő sorozata. Ezúttal a 19–20 századból ismerhetünk meg öt jeles személyiséget, akik saját területükön maradandót alkottak. Köztük *Hugonnai Vilmát*, az első magyar orvosnőt, aki a magyar nőjogi mozgalom egyik vezéralakjává vált. Külföldi tanulmányai után hazatérve eleinte csupán bábaként akarták alkalmazni, majd hosszas küzdelem után 1897-ben végre hivatalosan is viselhetette az orvosi címet. A második *Vendel* mester, a tehetséges ifjú kőfaragó, aki részt vett az Országháza megépítésében, s a Bándi család tagjaként még bronzba öntött szobrot is faragott a Parlamentbe, saját feleségét formázva meg parasztnyecskeként. A harmadik a történész-

ként sokat bírált és kuruc verseket hamisító *Thaly Kálmán*, akinek viszont elévülhetetlen érdemei vannak a kuruc kor népszerűsítésében, valamint *II. Rákóczi Ferenc* fejedelem és társai halmvainak hazahozatalában és ünnepélyes eltemetésében. A negyedik *Pávai-Vajna Ferenc*, a hé-

zitek nagy kutatója, aki eredetileg olajmezőket keresett, de helyettük kiváló gyógyvizet talált. Az ő nevéhez fűződik a hajdúszoboszlói, a berekfürdői, a tapolcai, és egy sor budai és pesti gyógyvíz felfedezése, illetve korszerű hasznosítása. Az ötödik *Kasza László*, a veszprémi állatkert megalapítója és igazgatója és a híres – festeni, rajzolni tudó – *Böbe* majom gazdája. Böbe volt a veszprémi állatkert valahai legnagyobb sztárja. A jó stílusú, olvasmányosan megírt ismeretterjesztő könyv régi rajzfilmek figuráit idéző illusztrációit *Jenkovszky Iván* készítette.

Az ókori Egyiptom iránt érdeklődő kisdíákoknak szól *Maria Maneru* *Mindentudók Klubja* című sorozata, amelynek 9. és 10. kötete is napvilágot látott. A történet kiindulópontja szerint van egy ausztrál régész házaspár, akik mindenhová magukkal viszik négy gyermeküket, amerre éppen kutatnak vagy dolgoznak. A négy gyerek pedig folyton bűntényekbe botlik és rejtélyek után kutat. A 9. kötetben Egyiptomban járnak, ahol segítenek visszaszerezni **II. Ramszesz** iját, amit valakik

a kairói múzeumból éppen egy íjászbemutató után loptak el. A 10. kötetben Londonban tartózkodnak, ahol nyomára bukkannak **Anubisz titkos ládájának**, amit a British Múzeumból tulajdonított el valaki. A 11, 9, és 5 éves gyerekek, valamint örökbe fogadott testvérük és annak kismajma szokatlanul szabadon mozognak a felnőtt világában, imponáló csapatmunkával és kreativitással leplezve le a bűnözőket. Az olvasást nemcsak a könyv stílus és tipográfiája, hanem *Emilio Losada* korszerű illusztrációi is segítik. A sorozat fordítója *Rusznák György*.

(szénási)

Kirby-Lirius: Mi mentjük meg a Földet! Babilon Kiadó, 32 o., 3990 Ft; *M. Auer: Mágikus állatok iskolája – Helén és Karajan*, Babilon Kiadó, 236 o., 2990 Ft; *A. Scheffler: Kerge kecske, Bóbis boci*, Babilon Kiadó, 12-12 o., 2490 Ft; *J. Jones: Itt a helyed!* Babilon Kiadó, 30 o., 1900 Ft.; *A. Pearl: Szandi meséi. A fesztivál*, Napraforgó Kiadó, 112 o., 1290 Ft; *Gyárfás Endre: Történelmi kalandok a magyarság múltjában III.*, Napraforgó Kiadó, 94 o., 4490 Ft. *M. Maneru: II. Ramszesz íja, Anubisz ládája*, Napraforgó Kiadó, 144 o., 2990 Ft.

70 éve a gyerekek szolgálatában

A MÓRA Kiadó 70. születésnapját ülte júliusban, az ünnepi évadot azonban szinte teljesen háttérbe szorította a világjárvány. Több ünnepi kiadvánnyal is készültek a jelles alkalomra, melyek már kézbe vehetők. Az Amikor a kukák világgá mentek című prózai kötet a jövőbe tekint, és úgynevezett „zöldmeséket” tartalmaz (erről már

korábban írtunk), lírai kiadványuk pedig **Diridongó** címmel látott napvilágot. Utóbbi emléket állít a gyermekirodalom aranykorának tartott, 1960-tól 1980-ig terjedő korszaknak, ugyanakkor jól reprezentálja a kortárs alkotók egyre népeesebb

és színvonalasabb táborát. A Diridongó című válogatás a kiadónál valaha megjelent legszebb verseket gyűjti egybe óvodásoknak, *Szlukovényi Katalin* válogatásában. A nagy klasszikusok – *Kassák Lajos*, *Weöres Sándor*, *Nemes Nagy Ágnes*, *Csoóri Sándor*, *Zelk Zoltán*, *Tamkó Sirtó Károly*, *Tandori Dezső*, *Szilágyi Domokos* mellett a klasszikussá vált gyermekírók – *Donászy Magda*, *Gazdag Erzsébet*, *Csukás István* is helyet kapnak a kötetben, illetve kortárs szerzők is szép számban és kellő arányban szerepelnek *Kiss Ottó*tól, *Miklya Zsolton*, *Nyulás Péteren*, *Finy Petrán*, *Bartos Erikán*, *Tóth Krisztinán*, *Kántor Péteren*, *László Noémin*, *Varró Danielen*, *Szabó T. Annán* át *Lackfi Jánosig* vagy *Kiss Judit Ágnesig*. Találunk itt verseket növényekről és állatokról, városról és otthonról, valamint az álmodásról. A kiadvány illusztrátora a nemzetközi porondon is elismert *Láng Anna*, aki maga is részben ezeken a verseken nőtt fel.

A legnagyobb kihívás számára olyan rajzok készítése volt, amelyek érdeklődést keltve, de mégsem hivalkodva kísérik ezeket a közösen eltöltött, értékes pillanatokat. Szintén a kicsiknek szól *Etta Kaner* **Isznak-e forró csokit a békák?** című lapozgatós könyve *Lackfi János* fordításában, *John Martz* illusztrációival. A szórakoz-

tató, kérdés-felelet formájában megírt könyvből megtudhatják az ovisok, melyik állat hogyan éli túl a telet. „Sokan valamilyen távoli, borostyánban megőrzött hagyományként gondolnak a népmesékre, pedig akkor kelnek életre a legjobban, ha játékosan, lelkesen meséljük őket, olyan nyelvezettel, amit a mai gyerekek is értenek. Ez persze nem azt jelenti, hogy meg kell válni a klasszikus, ízes népmesei fordulatoktól, hiszen a mesék remekül alkalmasak a szókinccs fokozatos fejlesztésére” – vallja *Zalka Csenge Virág*, foglalkozása szerint nemzetközi mesemondó, aki – mivel hosszabb ideig élt külföldön – angolul és magyarul is mesél a gyerekeknek. A magyar népmesék mellett az ír, a kínai és a perzsa meséket kedveli leginkább. Ribizli a világvégén című, első meseválogatásában kedvenc magyar népmeséit kötötte csokorba, míg most **A kalóz királynő** című kötetben a világ különféle népeinek meséiből közli személyes kedvenceit a saját átíratában. A mesékben fontos szerepet kapnak az erős, önálló és bátor női hősök, hiszen küldetésének tartja, hogy ne csak a férfi hősöket ismertesse meg a mesekincsből. A mesekönyvet ismét *Herbst László* gyönyörű illusztrációi ékítik. Az Apró Bolygók Világán játszódik *Bartos Felicián* **Andris és a fehér démon** című ifjúsági kalandregénye. A Szakadékok földjén sokféle furcsa szerzet él: szinkinik (puha nyulak), szoffonok (lépkedő fák) és emberhez hasonló nimik. Jellegzetes tulajdonságuk, hogy könnyűszerrel át tudnak ugrani egyik helyről/városból a másikba. Ebbe a világba érkezik meg egy véletlen folytán, Andris, egy kamasz fiú, aki rögtön egy háborús szituáció kellős közepén találja magát. Mivel képes felemelni az Egység Oszlopát, a legenda szerint neki kellene vezetnie a világot fenyegető Fehér Démon és homokkatonái elleni sereget. Vajon milyen kalandokba keveredik a hatodikos fiú? Hon-

nan lesz képes bátorságot meríteni egy sereg hadba vezetéséhez, amit legfeljebb a számítógépes játékokból ismer? A bölcsészvégzettségű és informatikai vonalon dolgozó szerzőnek ez az első kötet, amely a gyere-

rekeinek való spontán mesélésből született. (A szerzővel interjút olvashatnak lapunk 17. oldalán. A szerk. megjegyzése) *Vicces és trendi a fiatal brit szerző és illusztrátor, Laura Ellen Anderson* *Vámpyr Vilma és az úrikornisok* címmel jelent meg. A sötét, borongós Noktúrniában élő elbűvölő vámpírlány ezúttal a Napvilág Birodalmába indul barátaival, hogy kiszabadítsák Napsugár királynét. Szívárványon utaznak, beszélő kúttal, örökölő gombával, angyalcicókkal és egyszarvúakkal találkoznak, mire elérnek a Napvilág Birodalmának Disney rajzfilmekbe illő, cukros és csillogó, rózsaszín fővárosába, ahol ráébrednek, hogy az úrikornisok társaságában éppúgy vannak bajkeverők, mint náluk. Vilmára és barátaira hárul a feladat, hogy békét hozzanak a két birodalomra, és ezzel feloldják a napfényes és a sötét oldal ősi ellentétét.

(szénási)

Bartos Felicián: **Andris és a fehér démon**, Móra Kiadó, 244 oldal, 2699 Ft; *Zalka Csenge Virág*: **A kalóz királynő**, Móra Kiadó, 208 o., 3499 Ft; *Szlukovényi K.*: **Diridongó**, Móra Kiadó, 96 o., 2999 Ft; *L.E. Anderson*: **Vámpyr Vilma és az úrikornisok**, Móra Kiadó, 232 o., 2499 Ft; *E. Kaner*: **Isznak-e forró csokit a békák?**, Móra Kiadó, 32 o., 1999 Ft.

ANGOLSULI
Németh Ervin:
TE MEG ÉN
2995 Ft
AZ ÉV PSZICHO-THRILLERE a kiadó kínálatában: egy ötvenes éveiben járó férfi és egy huszonéves lány mániákus, ön- és egymást pusztító szerelme. A normál szexualitás határán lévő kapcsolat személyiségromboló hatásai, túlfűtött érzelmek, fájdalom és gyilkosságok egy magával ragadó történetben, mely fenntartja az olvasó figyelmét az első laptól az utolsóig. Túlélhetik az örületet?

BBS-INFO
Nagy Róbert:
INFLUENCER VIDEÓK KÉSZÍTÉSE NETRE
144 oldal, 1970 Ft
Ez a mindenkinek ajánlott könyv elsősorban a netes videók elkészítéséhez, feltöltéséhez és népszerűsítéséhez nyújt segítséget, de olyan ehhez kapcsolódó témákkal is foglalkozik, mint például felvételtételezés és publikálás szerzői és személyiségi jogi vonatkozásai, mit kell tenni a sikerhez, mennyit lehet ezzel keresni, mi a mítosz, és mi a valóság e területen, illetve milyen veszélyekkel szembesülhetünk.

KILÁTÓ
Nemes P. Ferenc:
SEMMI BESZÉD
Illusztrálta: Vincze Ottó
230 oldal, 2850 Ft
Tizenhét önálló történet, amelyekben Tibor, a főhős vezet át bennünket életünk elmúlt fél századának hűtéséin. A dokumentum tésztésű háttér előtt fiktív személyek és események is előtűnnek, de a mondanivaló igazságtartalmához nem fér kétség. Az írások hol vidámak, hol keserűek, hol meg groteszkbe hajlóak, akár a mindennapjaink. Ajánlott olvasmány mindazoknak, aki bármennyit is átéltek az elmúlt ötven évből.

KORTÁRS
Hász Róbert:
FÁBIÁN MARCELL ÉS A TÁNCOLÓ HALÁL
360 oldal, 3500 Ft
Fabián Marcell pandúrdetektív, a bácskai magyar Poirot újra nyomoz! A századfordulós Zombor életét különös járvány dúlja föl. Van-e összefüggés a deliriosus táncokról és a szaporodó öngyilkosságok közt? S tényleg öngyilkosságok-e? Megtalálja-e a kulcsot a racionális nyomozó a paranormálisnak tűnő jelenségekhez? Színe lép a fiumei Kánya Emília, az ügyész Gozdsu Elek, sőt Jókai is. A szájak Fiumén át egészen az Újvilágig vezetnek.

KORTÁRS
Borsi-Kálmán Béla:
AZ ARANYCSAPAT és ami utána következik
512 oldal, 367 képpel, 8000 Ft
A 2008-as sikerkönyv átdolgozása és folytatása nem pusztán Puszkás, Albert és Varga Z. életútjának elemzése, hanem mindezen túl futball- és mentalitástörténet, nyomozás a belügyi berkekben. Játékosok, játékosügynökök, menedzserek, állambiztonságiak bukkannak fel: siker, tündöklés és végzetes futballtörténelmi bukás (1954, Bern). A magyar futball régi és újabb, hanyatló történetének társadalmi összefüggései a történelem szemével.

KORTÁRS
Bene Zoltán:
ISTEN, ÍTÉLET
380 oldal, 3200 Ft
E történelmi regény cselekménye a XIV. században játszódik, Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodásának idején. Központi alakja Szorád Lőrinc, aki Zách Felicián kíséretében kerül a királyi udvarba, majd a királyi család elleni merénylet során az uralkodó védelmére kel, s ez örökre meghatározza a sorsát. A regény kulisszái Szeged és környéke mellett Buda, Pádua, Nápoly és Itália, valamint a cselzovés, a háború és a pestis. – E-könyvként is megvásárolható!

A tánciskola
3490 Ft
150 x 210 mm
200 oldal
flexibilis borító

Barátkozz...
5490 Ft
245 x 320 mm
32 oldal
keménytáblás,
hangmodullal

Történelmi kalandok a magyarság múltjában 3.
4490 Ft
245 x 290 mm
104 oldal
bélelt borító

napraforgó

1047 Budapest, Baross u. 91–95. • Telefon: (06-1) 272 1313 • Fax: (06-1) 272 1312 • E-mail: napraforgo@napraforgokiado.hu • www.napraforgokiado.hu

A tánciskola / Lázadók

Kamasznak lenni nem könnyű... Cris zűrös gyerek, jobban szeret a bátyja bandájával lógni, mint iskolába járni. Amikor a fiúk nagy bajba keverednek, Cris kap még egy lehetőséget: javítóintézet helyett egy művészeti iskolába kerül. A fiú gyorsan szembesül a társadalmi különbségekkel, nehezen illeszkedik be az új környezetébe, ráadásul semmi érdeke a táncművészethez. Vajon tud-e élni a lehetőségével? Talál-e barátokat ebben a számára ellenséges, idegen környezetben? Vagy ő is a börtönben végzi, mint a bátyja? És mit rejt a látszólag tökéletes felszín az osztálytársai esetében? Köthet-e szövetséget egy östehetség, egy plázacica, egy kövér lány és egy fekete bárány? Erről szól a Napraforgó Könyvkiadó gondozásában megjelent, néha elgondolkodtató, néha vicces, néha torokszorító sorozat.

Amit a pajzsmirigy-betegségekről tudni illik

Megjelent a **SpringMed Kiadó** gondozásában, „Az orvos válaszol” sorozatban

Aki kérdez: **Dr. Szenes Andrea.**
Aki válaszol: **Dr. Lakatos Péter.**

Ára: 2800 Ft.

SPRINGMED KIADÓ

Megrendelhető:
www.springmedkonyvaruhaz.hu

Kj Kiss József
Könyvkiadó

www.kissjozsefkonyvkiado.hu

Aki az Oszlop hívását elfogadta

Beszélgetés Bartos Feliciánnal

Járt műszaki főiskolára, de első diplomáját a miskolci egyetemen filozófia-pedagógia szakon szerezte. Felsőfokú informatikai főiskolán szerezte a másodikat. Ma informatikusként dolgozik. Szeret főzni és virágokkal bíbelődni. Első regénye, az *Andris és a fehér démon*, amelyet a Móra Könyvkiadó jelentetett meg, rutinos írónak mutatja – talán mert régóta „hobbyja” a mesélés.

– **Mint megtudtam, három gyermeke van; Bartos-meséken nőttek fel ők, az elsőszülött lány és a két fiú?**

– Ha a kérdés Bartos Erikára utal, akkor egy határozott „is” a válasz. Bár az Anna, Peti, Gergő mesesorozata megszületésekor a lányom már inkább a Battle Royalt olvasta Takami Kósuntól, de a fiaim nagyon szerették a nagy, színes képeket. Habár nem vagyunk rokonok, de a mesélés egy közös pont az életünkben. A gyerekeimmel való utazásoknak természetes része volt a spontán mesélés. Akár BKV-n, akár egy hosszabb autóúton, az utazás nálunk általában a mesélést jelentette.

– **Ha ilyen régóta foglalkoztatja a mesélés, miért várt meglehetősen sokáig egy hosszabb alkotás közreadásával? S végül is mi inspirálta az *Andris és a fehér démon* című könyv megírására?**

– Egy elmondott mese rengeteg dologban különbözik az írott mesétől. Mesélés közben a legelemibb, hogy közbekérdeznek, vagy, hogy az ember elakad, és ő kérdezi meg a többieket. Folytonos és természetes a párbeszéd. Ez természetesen egy írott szövegnél nem lehetséges. Tehát ki kell találnom, hogy mit kérdeznének, ha ezt most elmesélném.

Hogy mi inspirált a könyv megírására? Már a mesélés pillanatában volt egy mögöttes történet, ami formát öltött, és ez fontos volt annyira, hogy könyv legyen belőle. Van szó benne a dühről, a hősiességről, arról, hogy hogyan találhatjuk meg a saját utunkat és hogy miféle ára van a sérthetlenségnek. Szándék szerint ez a könyv nem csak egy klasszikus „jön a hős és megmenti a bajba jutottakat”, hanem ennél több van benne. Hogy egy klasszikus hasonlattal éljek a Shrek-ből, ez a mese olyan, mint egy ogre. „Tudod, Szamár, az ogre olyan, mint a hagyma. – Olyan bűdös? – Nem Szamár, a hagyma többretegű!”

– **Az alcím, *Mese az Apró Bolygók Világából*, amely alapja a *Mindennek azt mutatja, hogy a fantasy műfajába sorolható a kötet, ugyanakkor azt sejteti, filozófiai háttere van. Melyik korosztálynak szánta könyvét? S milyen eszközökkel igyekezett elérni, hogy ilyen korú olvasói figyelmét lekösse, képzeletét megmozgassa?***

– Ez a történet a fantasy és a mese határán van. Reményeim szerint inkább a fantasy oldalán, mint a mese felén. A világa önálló, megáll a saját lábán, van múltja és jelene, különböző fajok népesítik be, az univerzuma szabályai állandóak, és nem lehet őket kijátszani. Ez nem egy varázsvilág, még ha vannak benne varázslatos dolgok is: sétáló fák, beszélő nyulak és emberszerű kövek, és persze démon. Vagy itt az Egység Oszlopa, amire Andris rátalál, és ezért lehet egyáltalán részese a kalandnak. A történetnek azonban inkább pszichológiai háttere van, mintsem filozófiai. Nem hiszem, hogy ezt gyerekek felfedezik, de remélem, hogy feltesznek majd kérdéseket, és ezeket megbeszéljük a szüleikkel. A gyerekeket elsősorban az ismerős-ismeretlen világ, és a cselekmény kell, hogy megfogja. Ez egy fiús történet, a fiatal, tizenéves Andris elkerül egy fura világba, amit megtámadott egy Démon. Egy ősi mítosz miatt az itt élők közül sokan azt hiszik, hogy Andris fogja megmenteni őket. Jól hiszik, mert tényleg ő „a megoldás kulcsa”, csak nem éppen úgy, ahogy arra mindenki számít. A történet végén Andris visszakerül a saját világába, hogy ott nekikezdhesen megoldani a saját problémáját. A célközönség, a 9-12 évesek szempontjából, ez egy pörgős, „akció”-könyv, kevés leírással, monológgal, rengeteg kalanddal.

– **Kiket tart mestereinek, mondhatjuk így is, rokonainak a fantasy műfajában? Hogyan lehetett „kibújni” direkt hatásuk alól?**

– Lewis Carroll, Neil Gaiman, J. R. R. Tolkien, vagy Frank Herbert mind varázslatos világokat építenek, írnak le még akkor is, ha ezek nem mindegyike fantasy. A mesék komplexek, a cselekményeik magával ragadók. Ugyanakkor íróként ezek a világok nem sokat segítenek egy másik világ kialakításában. Csak a lécet teszik fel iszonyatosan magasra. Meg lehet lesni,

hogy mitől izgalmas egy mondat, vagy hogyan teremtik meg a feszültséget, de nyilván nem cél és nem eszköz a másolás. Az Andrisos könyvben egyébként számos utalás van mai, kortárs könyvekre, filmekre. Mert ez a történet kifejezetten kapcsolódni akar ahhoz, ami körülöttünk van. Szóval van reflexió a Harry Pottertől kezdve az Amerika Kapitányig sok mindenre. Néha ez az utalás csak egy-egy szó, de aki ismeri ezeket a történeteket, az kap extra kapaszkodót. Ebben a gyorsan változó kulturális környezetben ez lehet ugyan veszélyes, de néha érdemes kockáztatni.

– **Minden okunk megvan rá, hogy bízunk e remekül megírt mű sikerében. Lesz-e folytatása? Esetleg van-e már készen újabb regénye, amely kiadásra vár?**

– A világnak és ennek a mesének is van folytatása, kiterjesztése, legalábbis a fiaim már ismerik. Hogy ezek könyv formátumban is elkészülnek-e, az az olvasóktól és a kiadótól függ.

Csokonai Attila

Fotó: Váradai Tamás

▶ könyvről

Bartos Felicián:

ANDRIS ÉS A FEHÉR DÉMON

Móra Könyvkiadó, 256 oldal, 2699 Ft

Az ősök szelleme közbeavatkozik

Beszélgetés Vámos Miklóssal tényekről és képzeletről

Az angol-francia identitású Linda – miután magyar származású, de külföldön született férje meghal – Budapestre érkezik. A nő nyelvi tévedése adja a regény címét. De hogy kerül a történetbe Wallenberg és Carl Lutz?

– Milyen kapcsolat fűzi a Dunapark Kávéházhoz, vagy inkább a helyet magában foglaló Pozsonyi út 38-hoz, amely egyik főszereplője új regényének?

– Már kamaszkoromban jártam ebbe a kávéházba ötórai teára, azaz táncolni. Később rövid ideig egy harmadosztályú beatzenekarral gitároztam és énekeltem ott. A sors különös kegye folytán 1979-ben ebbe az épületbe költözhettem családotul. Bár már a III. kerületben lakom, nekem jó érzés, ha ebben a házban lehetek. Ma is van benne egy irodaszerű pici lakásom.

– Hány emléktáblát helyeztek el a házban? A regénye alapján sokat kellett.

– Nem eleget. Bántóan hiányzik Szép Ernőé, aki a vészkorszakban oda húzódott vissza a testvéreivel a IV. emeletre. Összesen öt-hat emléktábla van a házban, például Heltai Jenőé, Major Tamásé, és még másoké, akik a mi történetünk szempontjából közömbösek.

– A ház iránti vonzalma vagy az 1945-ös történelmi szál hívta elő a regény ötletét?

– Amint a házkapun belül megláttam, milyen gyönyörű ez az épület, rögtön éreztem, hogy erről írni kellene. Aztán egyszer az

egyik barátom azt mondta, hogy Hofstätter Béla, a ház egyik tervezője és egyben lakója az ő svájci menlevéllel rendelkező nagybátyja volt, akit több környékbelivel együtt beelöltek a Dunába. Ez olyan szomorú történet, hogy mindig halogattam, hogy belefogjak. Az ember mégiscsak szépeket akar írni. De az ősök szelleme elkezdte befolyásolni gondolkodásomat. Olvastam erről az elég népszerű, sok fényképalbumban szereplő házról, és addig rakosgattam össze a mozaikokat, míg kiderült, hogy az a kis iroda a tetőterasszal, ami az enyém, része volt Hofstätter Béla lakásának. Magyarán az ő lábnyomain tapodok.

– Hol a határ a könyvben a tényleges események és a fikció között, mondjuk a valóságban is életeket mentő két főhőse, Raoul Wallenberg és Carl Lutz budapesti mindennapjainak leírásában?

– Arra, ami bekerült a könyvbe, ha nem is adat, de utalás szerepel az általam használt szakirodalomban, ezeket tisztességes szerző lévén fel is sorolom a történet végén. Raoul Wallenberg a címe a tragikus sorsú svéd diplomatáról megjelent vaskos kötetnek. A történészek ma már úgy tartják, hogy őt megölték a szovjet börtönben. Carl Lutzról Svájci védelem alatt címmel jelentek meg visszaemlékezések. A nevelt lányával és a Lutz által megmentettekkel készült interjúkból elég pontosan kiderül, hogy mit csinált ő Budapesten. Azt hiszem, jól kikövetkeztettem ennek a két embernek az itteni hónapjait. De a realista prózaírás már csak olyan, hogy vegyíti a képzelteket a valósággal. Amikor Gárcia Mar-

quez azt írja a regényében, hogy egy falut titokzatos betegség támad meg, az emberek elfelejtik a neveket, még a pohárra is rá kell írniuk, hogy pohár, azt gondoljuk, hogy ezt a szerző találta ki. Mégse lehetünk egészen biztosak benne, elvégre Latin-Amerika a csodáiról híres. Úgy éreztem én is, hogy nem fontos kijelölnöm a valóság-fikció határvonalat. Ahol voltak tények, ott ragaszkodtam hozzájuk. Azt azért nem tudhattam, hogy Hofstätter Béla mit gondolt a lakásában, amikor a Margit híd felrobbantásakor az ablakokat kivitte a légnymás. Következtetni viszont lehet rá, ha valakinek erős az empatikus készsége.

– **Szokásához híven a regényben napjainkat vegyíti a történelemmel. Honnan a négy mai, kortárs szereplője?**

– Különböző létező alakokból gyúrtam össze őket, de nem ismernének magukra. Prózaíróilag vonzott, hogy egyikük sem az én korosztályom. Az Angliában élő francia származású Linda negyven körül jár. Hozzá hasonló akadt a nagyon távoli rokonságomban. Lindát idehoztam a regényben Budapestre. Ez azért volt érdekes számomra, mert különös belegondolni, hogy egy külföldi milyennek lát minket, és hogyan viszonyul hozzánk. A könyvbeli két fiatalember úgy tíz évvel fiatalabb a nőnél, egyikük zenei tárgyú műveket megjelenítő kiadó szerkesztője, másikuk zenei szakíró. Végezetül van egy huszoneves lány, kezdő képzőművész, szörnyű sorssal. Hagytam, hogy ez a négy ember összeismerkedjék a Dunapark Kávéházban, hadd lássuk, mire mennek egymással.

– **Mennyire akart mai korpépet festeni? Tört családok, kallódó értelmiség, és nem elég, hogy Linda angol-francia identitású, de a férje is olyan magyar volt, aki már Nyugaton született. A kezdő képzőművész apja pedig Bécsbe kívánczik.**

– Mindig embereket szeretnék ábrázolni, és ha ez sikerül, akkor szükségképpen a kor is mögéjük rajzolódik. A mai nemzedékek nem olyanok, mint a magam korabeliek, akiknek remegett a lábuk, amikor először átlépték a konvertibilis valuták övezetének határát. A mostani tízen-huszonevesek számára már természetes, hogy Bécsbe, Párizsba vagy akár Amerikába menjenek. Ezért is van remény. Amikor az egész világ kultúrája, stílusa, lélegzete úgy befúj Magyarországra, mint az esti szél, akkor az nekünk jót tesz.

– **Hogyan tovább a pályáján? Prózában vagy versben? A 75. születésnapjára limerickeket jelentetett meg.**

– Az csak egy poénos kötet volt. A kiadó kérte, hogy valami különlegessel álljak elő a születésnapomra, gondoltam, ez elég meglepő. Az ötsorosok többsége éppen a Dunapark Kávéházban született. Pontatlan ember vagyok, mindig a megbeszéltnél előbb érkezem, és amíg várok a másikra, szívesen írok ilyen versikéket. Az életművem szerintem biztos lábakon áll. Egy olvasóm elküldte a könyvszekrényé fényképét; három polc volt tele a könyveimmel. Talán nem szükséges egy negyediket megkezdeni. Mivel azonban az írás nekem olyan, mint másnak a fogmosás, biztosan nem hagyok fel vele. Rengeteg ötletem van, de hogy bármelyiket megírjam, ahhoz előbb igazi szerelemmel bele kell szeretnem a témába, és szükséges azt is éreznem, hogy ha elkészülök vele, akkor valamivel jobb lesz azoknak, akik elolvassák.

Mátraházi Zsuzsa

Fotó: Debreczeni Fanni

könyvről

Vámos Miklós: **DUNAPEST**
Athenaeum Kiadó, 400 oldal, 4699 Ft

HOGYAN ALAKÍTJA A MATEMATIKA A VILÁGOT

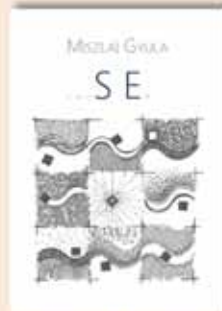
TYPOTEX

25% kedvezmény
www.tyotex.hu

A HUNGAROVOX KIADÓ AJÁNLATA

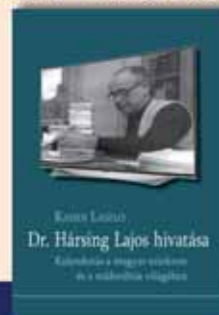

Fazekas József
AMI FÖLEMEL
versek, 2000 Ft

Mislai Gyula
SE - versek
1500 Ft

Kaiser László
**DR. HÁRSING LAJOS
HIVATÁSA**
Kalandozás a magyar
szinkron és a műfordítás
világába – Interjú, 1800 Ft

info@hungarovox.hu • Tel.: 340-0859

Hiteles történelem

a **K. u. K. Kiadótól**

www.kukkiado.hu
kukkiado@kukkiado.hu

Az 1937-ben folytatásokban megjelent Elisabeth, a Hitler-lány egy fiatal áruházi eladó története, aki lelkesen jelentkezik az ifjú nácik felkészítő táborába. A történet a korabeli nemzetiszocialista jellegű leányregények tudatos ellentéte.

Maria Leitner Elisabeth, a Hitler-lány című regénye és más írásai a náci Németország hétköznapjait mutatják be. A rövid szövegekben, akár a kötet gerincét adó regényben is, hiteles és hatásos képet rajzol a nemzetiszocializmus mindennapi életéről.

256 oldal, 3500 Ft

A szeretet dicsérete

C. S. Lewis azon szerencsés írók, gondolkodók közé tartozik, akiket újra felfedezett a huszadik század, és haláluk után világhírnvre tettek szert. Az ír származású Lewisnak a Narnia krónikái hozta meg a modernkori „felfutást” a fantasy nagy térhódítása idején, a kilencvenes évek végén, jöllehet a mű az ötvenes évek elején született. A szellem embereként nem állt az írótól távol a sci-fi és a spiritualitás sem, míg a vallással, azaz Istennel való viszonyában sajátos utat járt be. Még egészen fiatalon elhagyta a keresztény hitet, majd pár év múlva visszatért Istenéhez, amely fordulatát sommásan ragadta meg Az öröm vonzásában című művében, olyan emberként jellemezve magát, „aki egész Angliában a legkedvetlenebbül és a leginkább vonakodva tért meg”. A szeretet négy arca már egy elmélyült, de korántsem vallási formákba merevedett istenhitről tanúskodik, és az író legfontosabb elméleti-spirituális munkája. Üdítő élmény, hogy Lewis akkor is szépíró marad, ha filozófusként ír, noha A szeretet négy arca nem igazán filozófiai mű. Annál személyesebb, kötetlenebb, olykor csapongóbb, az elmélkedés, a művelődéstörténet és a filozofikum háttérterületén mozog.

Lewis Istennek tulajdonítja az általa ajándékszeretethez nevezett érzelmi kategória legmagasabb formáját, és a könyvében körüljárt szeretetfajták ennek jobb-rosszabb földi másaiként igyekeznek megközelíteni a teljességet. „A földi szeretet nem alantas, hanem a legkívánatosabb, a legtermészetesebb formájában pályázik istenká-

romló szerepre, amikor – ahogy nagyapáink mondták, »tisztá« és »nemes«”. Elvetve tehát Lewis mindenféle emberi vonzalmat, ragaszkodást, önfeláldozást, ami csupán törekedhet rá, hogy „elmosódott képmása” legyen a tökéletességnek? Szó sincs erről – az író nagyon is emberközelségre hozza vágyakozásunkat és sebezhetőségünket, hogy szeretve legyünk és kifejezzük mások felé a ragaszkodásunkat. Ehhez a felebaráti szeretet, a barátság, a szerelem, a ragaszkodás és a dolgok szeretetének természetét vizsgálja meg közelebbről, miközben kalandos kultúrtörténeti utazásra hívja olvasóját. Magát a művet is kordokumentumként érdemes olvasni – a mai napig sokan elítélik például a férfitársaságban alkalmazható nőket elítélő bekezdései miatt – de ezek mára sokkal inkább mosolyra fakasztó bölcselekedések. Az író olykor karcos véleményét bőven ellensúlyozza majd' minden lapon megcsil-

lanó műveltsége: állításait a világirodalom és más művészeti területek nagyjait megidézve támasztja alá.

A szeretet kapcsán természetesen szóba jön a féltékenység, a gyűlölet, a harag, a vonzalom, a szeretetelenség, a homoszexualitás, az elutasítás – s mindez nem a mai, pszichoanalitikus szlogenekre épülő önségítő könyvek szellemében, hanem egy sokkal elmélyültebb, minden értelemben szép írás mondatainak hullámszámba fogalmazva.

Laik Eszter

C. S. Lewis:

A SZERETET NÉGY ARCA

Harmat Kiadó, 176 oldal, 3200 Ft

A népi frazeológia enciklopédiája

Minden nyelvben vannak olyan kifejezések, frazémák, állandósult (vagy állandó) szókapcsolatok, amelyek több szóból állnak, amelyeket mindig ugyanolyan formában és ugyanazzal a jelentéssel használunk, és amelyek kifejezésként mást jelentenek, mint a bennük előforduló szavak jelentésének az összege. Ezeknek a szókapcsolatoknak sajátos készlete jellemző egy-egy nyelvközösségre, a magyar nyelvjáráskutatás által felhalmozott gazdag frazémakincs elsősorban a hagyományos paraszti életmódot, világismeretet tükrözi.

A TINTA Könyvkiadó igazgató-főszerkesztője, Kiss Gábor a nyelvész Balázi József Attilával társszerzőként ennek a frazémakincsnek a közzétételére vállalkozott. Gyűjteményükben a szókapcsolatok felsorakoztatása a kiadó szótárszerkesztői hagyományát követi, a szikár adatokat művelődéstörténeti magyarázatokkal egészítették ki, a világismeretre utalva értelmezték. Enciklopédiájuk több mint ötven tájszótár anyagának nyelvészeti szempontból is pontos összegezése.

Az állandósult szókapcsolatoknak két fő fajtáját szokás megkülönböztetni: a valamilyen képszerű elemet tartalmazó szólást, amely többnyire még nem önálló mondat és a valamilyen tanulságos gondolatot, közérdekű tapasztalatot, életbölcsest kifejező mondást. Ez utóbbinak, ha nem ismerjük szerzőjét, mint általában a népies mondásoknak, közmondás az elnevezése. Az állandó szókapcsolatok gyakran alliterálnak, rímeknek, Balázi és Kiss erre is kitérnek.

A szólásoknak és közmondásoknak nagy a jelentősége: rögzült formában közvetítenek tanácsokat, leszűrt élettapasztalatokat a

nyelvközösség tagjai számára. Az ezeket jól ismerő ember egy-egy nehéz szituációban, fontos döntés előtt felidézheti az odavágó, általa megismert, s fülében csengő szófordulatot, mondatot.

Balázi és Kiss előszeretettel térnek ki a szólások és közmondások gyakran kultúrtörténeti jelentőségű eredetére, egyes részletező megfigyeléseik nyelvészeti újdonságok. Például a halfajták viszonylag ritka szereplői a szólásoknak, főleg köznyelvi hasonlatokban jelennek meg (kővér, mint a harcsa, sovány, mint a keszeg, fürge, mint a csík). Maga a hal azonban sokkal kedveltebb: közmondásokban (a kutya és a ló után) a legfontosabb állatok közé tartozik.

Régi szólásgyűjteményeink szerzőik szerint mint „a Margalits” és „az O. Nagy” vonultak be a köztudatba. Már az új évezredben a TINTA Könyvkiadó jeleskedett hatalmas gyűjtemények („a Forgács”, „a Bárdosi”, „a Litovkina”) kiadásával, 2017-ben megjelent hasonlatszótárak pedig szerzőjéről „a Balázi”. Ezúttal a kiadó az olvasórétegek újabb igényeinek megfelelni kívánó, a népi hagyományt közvetítő kiadványt bocsátott közre, ez társszerzőikről elnevezve „a Balázi-Kiss”.

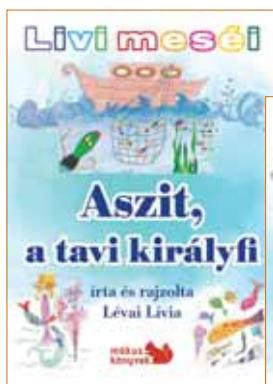
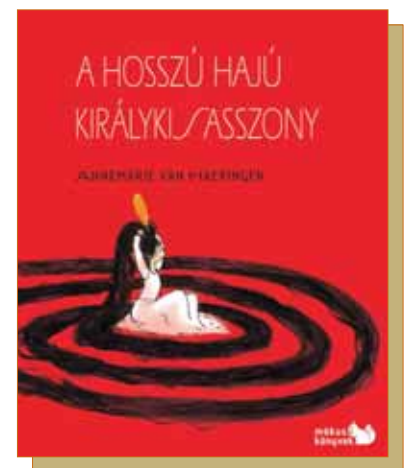
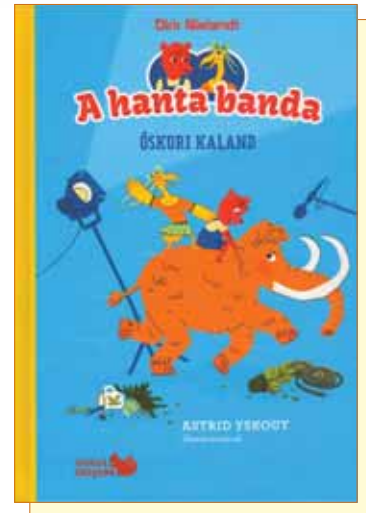
K. S. A.

Balázi József Attila – Kiss Gábor:

NÉPIES SZÓLÁSOK, KÖZMONDÁSOK ÉS ÉLETBÖLCSESEK ENCIKLOPÉDIÁJA

Tinta Könyvkiadó, 467 oldal, 6990 Ft

mókus könyvek

A sors Janus-arca

Jánoska, Jánosa – így szólították odahaza az írot, meséli a lapokon, más beceneveken gyerekkorában csak kevesek. A névrokon isten, Janus kettős arcú ábrázolása idővel a kétszínűség szimbóluma lett. Mintha e hatalmas műre is két arcával tekintene egyszerre a kezdet és a vég istene, aki egyfelől módot adott rá, hogy megszülethesen a Térey-életmű e példátlan értékű darabja, másfelől nem hagyta, hogy az író az utolsó vagy azt megelőző simításokat elvégezhesse a kéziratban. Értékeljük hát valamiféle kegyelemként, hogy ez a közel ötszáz oldalas családtörténet (memoár? múltnapló?) most kézbe vehető, és Térey János döbbenetesen hirtelen megszakadt életművét megkoronázza.

Minden bizonnyal ő maga is az ötvenedik születésnapjában gondolkodott a megjelenést illetően, és híresen lelkiismeretes, gondos szerzőként meglehetősen előrehaladott állapotban hagyta maga után a szöveget. Ha debreceniségét firtatták, fiatalokáról kérdezték, sosem rejtette véka alá a „kisszerűség” terheit, amelyeket a cívis város a nyakába rakott, de arra csak halovány utalásokat tett, hogy egyszer majd bővebben ír erről. Persze Debrecen szüntelen felbukkant a Térey-életműben, úgy a gyerekkorból táplálkozó versekben – Kétmalom utca 17., A juss, és még hosszan sorolhatnánk –, mint olyan írói gesztusokban, amikor a Jeremiás, avagy az Isten hidege című drámájában metróát álmódott a városba.

A Boldogh ház, Kétmalom utca című kötet anyagában bontotta ki és szálazta szét Térey először és véglegesen azt a traumahalmot, amellyel útnak indította az élet, és amely az apa személye körül sűrűsödik. Az emlékirat a ma-

ga szerteágazó és minden apró részletre figyelő, már-már manierista stílusával együtt voltaképp egy hatalmas apa-fiú történet, vagyis a fiú szabadulástörténete az erőszakos, megtört, kudarcokkal terhelt, majd mentálisan összeomló apa árnyékából. Térey képes arra, amire csak kevesen a családtörténet írók közül: egyszerre teszi zsigerileg átélhetővé és tartja el magától az alkotó tárgyilagosságával az események dagasztódányában formálódó fiú, majd férfi történetét.

Az általa sosem ismert, aprócska kishűg rettenetes halála, akinek a helyébe lép második gyereként, már szinte előrevetít valamiféle költői sorsot, de Téreynek hálistennek a legkevésbé sincs semmiféle küldetésstudata – az írásra való hajlam mint sorsfordító mozzanat is egészen szubtilisan jelenik meg a memoárban, még úgy is inkább csak a szülői és a debreceni fogadtatás fényében („»Tudtad, hogy verseket írsz, és nem is rosszakat?«, kérdezte apám anyámtól. Később tudtam meg, hogy ez inkább imponál neked, mint nem. »A költő? Ó, hát persze, az költő, mint a ruca«, járta a mondás Debrecenben»); na meg „ösztönös menekülés”-ként „apám – valójában saját kamazskori önmagam – elől”.

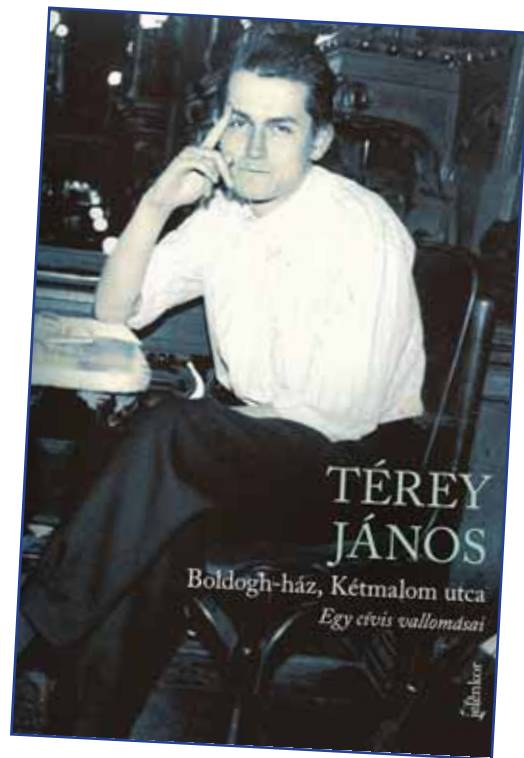
A címben jelzett Boldogh ház, illetve a Kétmalom utca a családtörténet egy szimbolikus mozzanatát rejtik: 1951-ben az elkobzott nagyapai, Tóth-házból kellett áthurcolkodnia a családnak az anyai rokonsághoz, a Kétmalom utcai Boldogh-házba, ahol a Tóthok mindig egy kicsit idegenek maradtak. Szimbólummá növekszik az élettörténetben a Tóth-Térey névváltás is, amikor a a lélekben és a való világban (például az iskolában) elszenvedett

sérelmek eredményeképp „Végül sikerült a régi nevem alól, egyben a régi magamból is kibújni”.

A debreceni gyerekidő és felcseperedés közel húsz évét öleli fel a Boldogh ház, Kétmalom utca, de a szöveg a múltból rendre át-átvilan a közelmúltba – mint például abban a pazar kis kitérőben, amikor Térey huszonevésen Tar Sándor prózájában ráismer a számára oly meghatározó vámospércsi zártkertek világára, s nem sokkal később ez a Tar kínálja majd meg a Cirko-Gejzír moziban Multifilteréből.

Tudjuk, az emlékezet csupán képlekeny interpretáció, és senki sem tudja ezt jobban magánál az írónál – így aztán kijelentések helyett sokkal inkább belső töprengés a szöveg, önfaggatás, latolgatás: vajon mit játszhatott a kártyás nagypapa az Aranybikában?; miért fordította le az édesapja a külföldre címzett leveleiben a saját utcájuk nevét is idegen nyelvre?; ugyan mit jelentett a konfirmáció egy kisfiúnak, akinek a szó jelentése is idegen volt...?

A Boldogh ház... minden regiszterével képes magával ragadni az olvasót: akkor is, ha az nemzedéki-nosztalgikus indíttatásból veszi kézbe a könyvet (csakugyan, Diolen Mobi márkájú iskolaköpenyt hordtunk! – amúgy hihetetlen, milyen mikroszkopikus részleteket őrzött meg az író a fejében); akkor is, ha a Debrecenmozaik hiányzó darabjaira kíváncsi; akkor is, ha a Térey-próza költőisége ragadja magával (“Barna kabátjának olyan

szaga volt, mint a temetői kutak vizének, állott és szomorú”); de akkor is, ha egyszerűen szeret belenézni abba a bizonyos kútba, ahonnan János szünet nélkül, szenvedélyesen hordta fel a múlt darabjait. Amiképp szenvedélyesen szerette a várostörténetet, az emberi történeteket, és minden olyan történetet, amelyben megcsillan valami veszendő. Élvezet volt előszóiban hallgatni, és élvezet most olvasni. A könyv vége felé a Gellért-fürdőben látjuk a szemlélődő írot. „Lehajlok az elejtett törlőközmért, zúg a fülem. Dobol a fülemben a vér. Ez régebben nem volt. Negyvennyolc éves múltam.” Az olvasónak is szaporábban kezd verni a szíve, és lapoz tovább reménykedve: talán más lesz a folytatás, mint amit tudunk. Talán lesz ott folytatás, ahol véget ér a szöveg.

Laik Eszter

könyvről

Térey János:
**BOLDOGH-HÁZ,
KÉTMALOM UTCA**
Egy cívis vallomása
Jelenkor Kiadó,
480 oldal, 4499 Ft

Mintha korunk kedvezne az önjelölt diktátoroknak!

Beszélgetés Kerékgyártó Istvánnal

„Letehetetlen!” – ezzel a felkiáltással keresem az író, aki legújabb regényéről kezd mesélni. A Szeretett Gazdám, avagy Egy vezér ifjúkora különleges esszenciával bír, számos morális kérdést feszeget, miközben egyszerre vonzóan és visszataszítóan mutatja be, hogyan válik egy perifériára sodródott fiúból befolyásos vezető.

– **Miért fejlődésregény, miért az 1970-90-es évek, és miért a politika? Mi áll a témaválasztás háttérében?**

– Engem rendkívül érdekel a társadalom, ami-
ben élünk. Ezért végeztem jogot, aztán a böl-
csészkaron a filozófia szakot is kijártam. Ez a
dolog elméleti oldala, gyakorlatnak meg ott
volt életem nagy élménye: a rendszerváltás.
36 éves voltam ekkor, és sok mindent láttam
közről is. Tíz év tudományos munka után üz-
letember lettem, azán megfordultam maga-
sabb állami tisztségekben, beleláttam a politika
gyakran mocskos világába. A volt szocialista
államokban a rendszerváltás után több helyen
– főleg a Szovjetunió utódállamaiban, de
nem csak ott – megjelentek a mélyről érke-
zett, hatalmas ambíciókkal fűtött vezetők,
akiktől nem állt távol a diktatórikus vezetési
stílus. Mintha korunk kedvezne az önjelölt dik-
tátoroknak! Dél-Amerikán át, Ázsiától, Európáig.
Ez izgat mostanában – és csak arról tudok
írni, ami igazán foglalkoztat –, hogy milyen
átalakuláson mentek át ezek a szegény
sorból érkezett fiatalok, hogy megfele-
ledkezve korábbi sorstársaikról, életükről, fék-
telenül gazdagodó diktátorokká váltak.

– **Ugyanakkor ebben megjelenik a felkapaszkodás lehetősége is, ami adott esetben kapóra jön a kilátástalan helyzetben nevelkedő vidéki hősnek.**

– A feljebb jutás és a lecsúszás – utóbbi a Rük-
verc című regényem hajléktalanná váló hőse –
egyaránt érdekel. Ennek az oka, hogy egy
olyan korba születtem, amikor az életem felé-
nél hirtelen minden megváltozott. A korábbi
értékek bűnné váltak, miközben a gyerekkor-
omban rettenetesként bemutatott tőkés világ
mára értékes, követendő lett. Amit addig ta-
nultunk, tudtunk, hirtelen el kellett felejte-
nünk, és valami egészen másféle tudásra lett
szükségünk. Ez milliók számára jelentett hatalmas
feladatot. Sokan belerokkantak, kevesek
viszont abszolvták ezt. Mindkét embertípus

érdekel. Kik és miért buktak el, és kik és miért
tudtak fölemelkedni, érvényesülni?

– **Szerintem erre maga tudja a választ! Elismerésre méltó életrajzában is olvasható, hogy mennyi mindennel foglalkozott. Ezért sodorta Lukót is számos helyzetbe, míg nem elért az utolsó pontig?**

– Egy változó korban ez szükségszerű. Sokak-
nak sokfélélt ki kellett próbálniuk, míg sikere-
sek lettek, vagy épp ellenkezőleg: elbuktak.
Persze, az, hogy sokfelé megfordultam életem
során, segít az írásban, szívesen viszem hősei-
met azokra a helyekre, olyan élethelyzetekbe,
ahol magam is jártam.

– **„Olyan munkát találni, ami élvezetet is okoz” – írja a kötetben. Lehet élvezettel diktátorrá válni?**

– A hősnemnek egyre több lehetősége lesz a
földi gyönyörök megszerzésére, szép
nők, gasztronómiai élvezetek, drága
ruhák, utazások... igazi hedonistává
válík. De rá kell jönnie, hogy ezt a nép
felé nem okos mutatni, mert az efféle
költekezés népszerűtlenné teheti a tö-
megek előtt, így lemond ezek egy ré-
széről. Közben arra is rájön, hogy ne-
ki a legnagyobb gyönyört a politikai
intrikák, ellenfelei legyőzése, megalá-
zása okozza. A hatalom edesebb lesz
számára a legszebb nőnél, a legfino-
mabb beluga kaviárnál is. Az igazi él-
vezet neki a korlátlan hatalom lesz.
Tehát, lehet.

– **Izgalmas megoldás, hogy a narrátor végig „Gazdám”-ként említi a bántalmazott, összetört, magányos fiút, még ha a karakter fel is nő a jelzőhöz. Ki mesél?**

– Nem árurom el, hogy ki
mesél, majd az olvasó
megtudja, de annyit el-
mondhatok, hogy miköz-
ben egy diktátorrá váló fi-
atalember vallomásaként
írtam a regényt, rá kellett
jönnöm, hogy ezt ő maga
nem mesélheti el így,
főleg, ahogy a paranoiája
fokozódik. Ilyen titkokat
magáról egy diktátor a
legközelebbi bizalmasai-
val sem szívesen oszt
meg. Főleg Luko, aki nem
is tart bizalmasokat, mert

senkiben sem bíz. Ezért kellett egy olyan
lény, akit valaha igazán szeretett, és az is őt, és
aki elmeséli hősünk legbensőbb titkait is.

– **Olvasás közben gyakran az volt a benyomá-
som, hogy egy forgatókönyvet tartok a ke-
zembem. Regényei feldolgozásaira volt is pél-
da, ha csak a Rükvercre vagy a Hurokra gon-
dolunk. Elképzelhető, hogy a Szeretett Gaz-
dám, avagy Egy vezér ifjúkorát is láthatjuk
majd színpadon?**

– Igen, több színházi előadás is született a re-
gényeim nyomán, talán azért, mert sok ben-
nünk a párbeszéd, és rendszerint jeleneteket
írok, akár egy darabban. Látom magam előtt
a helyszínt, a szereplőket, mint egy moziban
vagy a színpadon. És jól tippelt, már fölmerült
bennem, hogy a Szeretett Gazdám is le-
hetne színházi előadás. Sőt már bele is fogtam

valamibe! Egyelőre egy
monodrámaként kép-
zelem el, Luko meséli az
életét, egyre örülte-
ben, ahogy magával ra-
gadja, vonzza és a mély-
be (vagy a magasba?) lö-
ki a hatalomvágy sűrű,
édes örvénye.

Vermes Nikolett
Fotó: Túry Gergely

▶ könyvről

Kerékgyártó István:
SZERETETT GAZDÁM
avagy Egy vezér ifjúkora
Kalligram Könyvkiadó, 352 oldal, 3990 F

„Nem faggatni a sorsot: bárgyúság”

Beszélgetés Sári Lászlóval

Sári László kutatási területe a buddhista filozófia és a tibeti irodalom, elsősorban a tibeti vers. Írásaiban a nyugati és a keleti gondolkodás határait, a különböző logikai rendszerek jellemzőit vizsgálja. Magyarul az ő munkáiból ismerhette meg az olvasóközönség Cangjang Gjaco, a 6. dalai láma (1683–1706) költészetét és a tibeti népköltészetet.

– Legutóbb majd tíz éve ültünk le beszélgetni. Kérlek, meséld arról, milyen utat jártál be ez idő alatt?

– Ami a könyveket illeti, tíz évvel ezelőtt a Feljegyzések Lin-csiről című kötetről volt szó, akkor az volt „napirenden”. Lin-csi apát ezt megelőzően és azóta is egyik főszereplője az életemnek. Ezt követte A nő másról van című esszékötet, nem hiszem, hogy magyarázatra szorul, miért kellett létrejönnie egy ilyen könyvnek. Kulcskérdés, hogy „hol van a nő” Nyugaton, és hol van Keleten. A sajátos asszonyi létezés mód min-

dig izgalomban tartotta a gondolkodó férfielmémet, ideje volt hát – legalább magamnak – tisztázni a kérdést.

Megjelent aztán második kiadásban a Beszélgetések a Kelet kapujában című – egy régi rádiós sorozatot megörökítő – kötet, majd ismét egy Lin-csi-könyv következett: ezúttal a három régi (a Reggeli beszélgetések Lin-csi apát kolostorában, Az ifjú Lin-csi vándorlásai és a Feljegyzések Lin-csiről) együtt egy kötetben, Lin-csi apát minden szava címmel. Ezután jött a Dilettánsok történelme – Nyugat és Kelet, ez is egy vaskosabb esszékötet a nyugati és a keleti gondolkodás valamint a kétféle történelem legjellemzőbb különbözőségeiről.

A kérdésre, ahogy – most én is eléggé váratlanul – visszatekintek az elmúlt tíz évre, azt kell tehát válaszolnom, hogy valójában semmi szokatlan nem történt velem. Azóta is mondom és csinálom a magamét, vagyis egyáltalán nem újultam meg, nem járok új utakon. Pedig lehet, hogy jó lenne...

– **Esszenciális kötetet vehet most kezébe az olvasó, aki képletesen maga is a Világ Tetején terem, ahol sajátos, sehol máshol nem létező természeti, klimatikus adottságok fogadják. Tetten érhető-e az a sajátosság az itt olvasható versek textúrájában, gondolatiságában is?**

– A tibeti vers egészen másféle szabályosságokat, versszerűséget mutat, mint a nyugati verselés. Ezek a versek nem hangsúlyosak, és nem is időmértékesek, ráadásul nélkülözik a nyugati verselés talán legnépszerűbb eszközét, a rímet. Azt is szeretem ezekben a versekben, hogy mindig rövidke, lényegre török, szinte mindig az „elevenünkbe vágnak”. Egyáltalán nem traktálják az olvasót hosszú gondolatokkal vagy a költő érzelmi életének kifejtésével. A 6. dalai láma csupán egyetlen gondolatot vagy érzést mutat fel strófáiban, aztán már megy is tovább, többé nem törődik velünk. Minden egyebet az olvasóra bíz. Európai szemmel ezek a háromszáz évvel ezelőtt született versek ez okból is igencsak ma-inak, modernnek látszanak.

– **A kötet utószavából nagyon izgalmas ismeretekhez juthatunk a dalai lámák irodalmi munkássága kapcsán is. Cangjang Gjaco, a 6. dalai láma költészete is rendhagyónak nevezhető. Okozott-e vajon ez a kortársaiiban megütközést?**

– A költészet klasszikusai általában nemigen számolnak be nyilvánosságban tett látogatásaikról, és ott szerzett tapasztalataikról. Főleg nem, ha történetesen főpapok, és cölibátusban illene élniük. A 6. dalai láma is álrühában járta a lányos házakat és ivókat, ám egy alkalommal – míg a lányoknál időzött – lehullott a hó, s lehetetlen volt nyomtalanul hazajutnia ezerszobás palotájába, a Potalába. Kiderült hát éji útja, de Lhasza, a főváros lakói – akik akkor már jól ismerték és kedvelték a verseit – nem ítélték el érte. Az ő nyelvükön, az ő életükről és érzéseikről szoltak a versek, amelyeket az „istenkirály” – hathúros tibeti gitárján kísérve magát – elő is adott városzerte. Kötetnyi verse még életében megjelent fadúcos nyomtatásban.

– **Hogyan fért meg egy személyben kétféle, kolostori és világi, költői habitus?**

– Cangjang Gjaco képzett buddhista szerzetes volt, a tudományokban is jártas, elmélyülten gondolkodó fiatalember. Nem korhely, harsány hangú duhaj, aki nem tudott magával mit kezdeni. Nem unalmában forgolódott a köznapok világában. Az emberi létezés természetét kutatta, a küzdés, a boldogulás kérdései izgatták, az örömök gyors múltkonyságára keresett vigasztalást.

Ezeket a kérdéseket feszegetjük mi is, vallási és világi válaszokban keresünk megnyugvást. Vagyis mai, nyugati életünkben sincs ez másként, ráadásul mindkét forrásunk – a vallási és a világi filozófia forrásai is – erősen apadóban vannak ma már. Nyugaton és Keleten egyformán. De a kérdéseket akkor is föl kell tenni, nem boncolni az élet jelenségeit, nem faggatni a sorsot: bárgyúság.

– **Az ő nevéhez köthetők az úgynevezett felmutató versek vagy volt már ennek előzménye a tibeti irodalomban?**

– A műköltészetben ő vitte tőkélyre a felmutató verset, de már voltak ennek előzményei a legrégebbi időkben is. Méghozzá a tibeti írásbeliség első irodalmi megjelenésének, a népköltési versnek a formájában. A népköltészeti strófa csaknem kivétel nélkül egy-egy érzést vagy gondolatot villant fel, és nem elemzi, nem bontja ki, nem „variálja”, ahogy általában a klasszikus műköltészeti alkotások teszik. Hozzá tartozik még ehhez az is, hogy megjelenik a strófában egy külső, természeti kép, ezt állítja a költő párhuzamba a belső, saját világából vett gondolattal vagy érzéssel. Ezzel aztán leggyakrabban be is fejezi a mondandóját.

Ilyen a legtöbb nép költészete: ezt a tartalmi egyszerűséget, és a belőle következő strófaszerkezetet tekinthetjük tehát a felmutató műköltészet legkorábbi előzményének. Amikor a külső, természeti kép a strófa elejére kerül, ez a fajta verskezdet a népdalkészítő. Előszeregettel alkalmazza ezt Cangjang Gjaco is (“Nem nézem a ló járását, / sórénye legyen jól nyírva. / Nem nézem a lány járását, / mosolya hold-

sugár legyen.”), és valószínűleg ennek a formaiságnak is köszönhető, hogy verseit igen gyorsan megkedvelte a tibeti főváros, Lhasza népe, és maguk is elkezdtek énekelni a verseket. Folklorizálódtak a 6. dalai láma versei, vagyis a nép teljes mértékben magáénak érezte őket.

Így történt ez nálunk Petőfi verseivel. Erdélyi János fel is vett egy Petőfi-verset népdalgyűjteményébe (Megy a juhász a számaron...), mivel népi környezetben hallotta, azt gondolta róla, hogy népdal. Több Petőfi-vers is folklorizálódott, ez mind annak a jele, hogy az ilyenfajta verselést ismerősnek, saját ízlése szerint valónak érezte a költészetkedvelő nép.

A felmutató vers Ázsiában szegről-végről a japán haikuval is rokonnak mondható, ám ennek nincsenek közvetlenül a népköltéshez visszanyúló gyökerei.

– **Mit tekinthetünk a tibeti vers legismertebb versalkotó eszközének?**

– A paralelizmust, azaz a párhuzamosságot. A strófákban a költő szoros párhuzamba állítja egymással az elmondani kívánt tartalmakat és a megjelenítésre váró képeket, amelyek aztán elkerülhetetlen formai (legfőképpen grammatikai) párhuzamosságokhoz is vezetnek. Ezt a poétikai szabályosságot és a belőle származó grammatikai következményeket a tibeti verszérők elegendőnek vélik a versszerűség megteremtéséhez.

Annak ellenére, hogy – mint láttuk – ezek a versek se nem hangsúlyosak, se nem időmértékesek, valamint nem is rímelnak és nem is alliterálnak (egyetlen – a nyugati verseléssel közös – versalkotó szabályuk a sorok kötött szótagszáma), el kell ismernünk, hogy a párhuzamosságok valóban versalkotó erősségű eszközök. Ki merné azt állítani például, hogy a következő négy sor nem vers? „A tested hússzirmú virág, / temető kertjében nyíló. / Lelked szélfúttá madártoll, / a halál szűk ösvényén száll.” Vagy ez: „Ismerem jól gyöngye tested, / lelke röptét föl nem mérem. / Pedig porba rajzolt ábrán / mérhetem a csillagpályát.”

– **Miben különbözik a többtől a kötet utolsó hat verse? És mi magyarázza a keletkezésüket?**

– Ezek a versek nem szerelmes versek, hanem úgynevezett maximák vagy szentenciák, magyarul: bölcs mondások. A műfaj egész Ázsiában máig igen népszerű, ez az ázsiaiak komoly gyakorlatiasságára utal. Tibetben a tudomány nagy alakjai is írtak maximákat, amelyeket akkor éreztek igazán jól sikerülteknek, ha okosak és szellemesek is voltak egyben. Cangjang Gjacónak volt humora a maximáiráshoz. „Ha bírni a Tan eszméit, / szavak tudását jelenti, / egy rátermett papagáj is / szólhat a Magasztos helyett.” Vagy: „Ha a lelked is tisztulna, / mikor a tested víz mossa, / az aranyhal is egyenest / a nirvánába juthatna.”

– **Milyen lélektani háttére lehet annak, hogy a tibeti írástudók szinte anyanyelvüként használták a verset?**

– A régi ázsiai kultúrákban a gondolatiság (más szóval: a filozófia, a bölcsélet) a napi élet gyakorlatának elmélete volt. Arra szolgált, hogy a hétköznapi tudni- és tennivalók között okosan eligazodjanak az emberek. Ennek a tudásnak pedig a legalkalmasabb nyelve mindig is a költészet volt. A gondolat a költészettel karöltve jut legmesszebb, a kettő együtt tud nekünk legtöbbet mondani a világról. Úgy vélték, hogy ha az ember szépen és értelmesen akar élni, akkor a gondolkodás és a vers is életszükséglet.

Illényi Mária

Fotó: Debreczeni Fanni

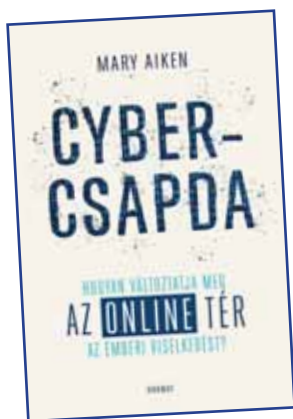

könyvről

Cangjang-Gjaco:

LELKED SZÉLFÚTTA MADÁRTOLL

Corvina Kiadó, 112 oldal, 2990 Ft

Mary Aiken:

Cybercsapda

„Az internet sötét oldaláról, a veszélyekről és következményekről egyre többet kellene tudnunk. Csak az segít, ha tisztában vagyunk azzal, milyen környezet várja a gyerekeket, amikor önállóan kóborolnak egy olyan vidéken, amit a szüleik sem ismernek. Ez a kötet szülőknek, tanároknak és a cyberbűnözés szakembereinek is hasznos olvasmány!” (Tari Annamária)

Mary Aiken, a törvényszéki cyberpszichológia világszerte elismert vezető szakértője a kutatásokat és a kriminalisztika terén szerzett tapasztalatait is felhasználva hiánypótló könyvében azt vizsgálja, hogyan formálja át az internet és a digitális eszközök használata az emberi viselkedést, a társadalmi normákat, és ez a „cyberhatás” hogyan nyilvánul meg életünk minden területén. Hogy milyen hatással vannak a digitális eszközök a fejlődő gyerekekre, a tinédzserek körében terjedő szokásokra, a párkeresésre, miért erősödik fel a kényszeres, függő vagy deviáns viselkedés az online térben, vagy hogy miért nem tanácsos a sötét webre tévedni. Születéstől tinédzserkorig részletesen tárgyalja azokat a kérdéseket, amelyekről a digitális nemzedéknek nevelőknek tudniuk kell.

Kihagyhatatlan olvasmány mindazoknak, akik szeretnék jobban megismerni és megérteni a technológia korát, amelyben élünk!

Mary Aiken: **CYBERCSAPDA**

Hogyan változtatja meg az online tér az emberi viselkedést?

Harmat Kiadó, 416 oldal, 3900 Ft

Közeledjetek!

„Az elidegenedés, a kapcsolat megszakítása, az érzelmi távolság idézi elő a bevonódásra, elköteleződésre való képtelenséget, a hűtlenséget, az odaadás hiányát. Olyan ez, mint a sünöknél: amikor túl közel húzódnak egymáshoz, elkezdnek szűrni a tüskék. Mindazt pedig, amit védekezésül növesztettünk, meg kell tanulni félrefesülni.”

Életünk legfontosabb személyeihez való kötődésünk alapvetően meghatározza kapcsolatunkat, párkapcsolatunkat is.

Finom, nem mindig tudatos motívumokról van szó, amelyek mégis örömtelivé vagy nehezzé tehetik a házaspárok életét. Hogyan lehet a házastársi kapcsolaton belül megtalálni azt a közelséget, amelyben valóban mindkét fél szeretve érezheti magát? Milyen hatással van a férfi- és a női szerepek változása a házastársi kapcsolatra? Megmaradhat-e a szenvedély egy életen át? Mi köze van egymáshoz a hitünknek és a kapcsolatunknak? Ezeket a kérdéseket feszegetik a párkapcsolat dinamikájáról szóló könyvükben a szerzők, akik házastársak és munkatársak is. Mindketten református lelkészek, Etelka egyben házaspár- és családterapeuta, a Gyökössy Endre Lelkigondozói és Szupervizori Szolgálat munkatársa.

Szőke Attila Szilárd – Szőke Etelka:

KÖZELEDJETEK! A párkapcsolat dinamikája

Kálvin Kiadó, 240 oldal, 2000 Ft

A Bandholtz-napló

Román megszállás Magyarországon

Az I. világháború utáni időszak Magyarország történetének egyik mélypontja. A történelmi országot a győztesek feldarabolták, az állam területén idegen csapatok állomásoztak. A román haderő a Tiszánál vereséget mért a Tanácsköztársaság hadseregére, az antant tilalma ellenére benyomult Budapestre, majd példátlan fosztogatásba kezdett.

A nagyhatalmak 1-1 amerikai, brit, francia és olasz tábornok részvételével katonai bizottságot alakítottak Budapesten azzal a céllal, hogy kikényszerítsék a román csapatok kivonását a fővárosból, majd visszavonását a kijelölt demarkációs vonalak mögé. Az antant-misszióban az Egyesült Államokat Harry Hill Bandholtz dandártábornok képviselte, aki átlátott román szövetségesei időhúzó taktikáján, a főparancsnok hazugságain, a leplezetlen szabad rablás pedig felháborította. Budapesti naplója a korszak egyik legpontosabb és leghitelesebb dokumentuma.

A jelen kötetben közölt napló először 1933-ban jelent meg az USA-ban, és azóta számtalan újabb kiadást ért meg. Első magyar kiadására 1993-ig kellett várni, a könyv azonban évtizedek óta nem kapható. A Fekete Sas Kiadó az események centenáriuma alkalmából átdolgozott fordításban, történelmi tanulmányokkal és képmelléklettel kiegészítve törleszti e régi adósságot.

Harry Hill Bandholtz:

A BANDHOLTZ-NAPLÓ – Román megszállás Magyarországon

Szerkesztette és fordította: Lengyel Gábor

Fekete Sas Kiadó, 402 oldal 36 oldal műmelléklettel, 4900 Ft

Fekete panoptikum

A halál nem játék – a gyilkosság főleg nem az. Vajon miért szórakoztatja mégis olvasóját Martín Olmos baszk író könyve, amely válogatott tárháza a legsötétebb és legalávalóbb bűntények esetleírásainak? Mindvégig ezen gondolkodtam, míg olvastam, s közben nem tudtam letenni. A régen oly közkedvelt, mára azonban borzongató bulvárrá kopott műfaj, a pitaval, a bűnügyi krónika önmagában nem szokott izgalommal eltölteni. Mégis, a Fekete panoptikum, amelyet a magyar kiadásban stílszerűen egy legendás mexikói művész, José Guadalupe Posada mintegy százéves csontvázképei és halál-litográfiái díszítenek, rabul ejtett és alaposan elgondolkodtatott. A beshialitás, gonoszság, bűn felett meg lehet botránkozni, el lehet iszonyodni tőle, de hogy csokorba kötve olvassuk, ahhoz kell valami más is: szenzációéhség, lélektani érdeklődés – vagy, mint ebben a könyvben, a vágy, hogy definiáljuk, valójában mi is a bűn. Miközben az eredetileg újságíró szerző akkurátus pontossággal, kutatómunkára építve mutatja be a különféle korok bűnözőit, egyúttal megismertet az emberi kegyetlenség, ostobaság, boldogtalanság válfajaival, s könyve esszézerű, posztmodern módon filozofikus részeiből talán képet kapunk az emberi gonoszságról is. Könnyedén és szórakoztatóan.

Bárdos Dóra

Martín Olmos:

FEKETE PANOPTIKUM

Typotex Kiadó, 240 oldal, 3200 Ft

„Látja a csillagokat és istentelenül szomjas” – Tamás Menyhért

Tamás Menyhért többszöri szóratása óta emlékezik és emlékeztet. Van, amire emlékezzen és emlékeztessen. Emlékezik és eszméltet, „hogya a megszenvedett idő merüljön feledésbe, továbbélő eligazodjanak sorsukban, magyarázatot leljenek viseltes állapotokra, minden változásra összerendezt félelmeikre, szorongásaikra. Korunk arculatvesztésére. A tébolyára készült világra.”

– Trianonra emlékezik egy hadikfalvi székely származék... Magas rendű költéssel. – olvassuk a *Trianon szédületében* verseskötet hátsó borítóján. A kötet válogatott és új verseket tartalmaz. Hogy alakult?

– Decemberben még én sem tudtam, hogy kötet lesz belőle. A Trianon-strófiákkal indult, írás közben egyre sürgetőbben éreztem, hogy halaszthatatlanul szembe kell nézmem a trianoni árnyakkal, a születésemről máig kísérő, kálváriás emlékekkel; az odahagyott szülőföld sajtóságával.

– Írásaiban őrizi és tovább alkotja az ott-honról hozott archaikus nyelvet. Ez a tömör vers például költészetének mottója is lehetne: „Őrizd a szót, magadat őrzöd”

– Bukovinának, ennek a szellemében is kisugárzó tájnak emeltem azt az elképzelt emlékoszlopot, amelyre az iménti sorokat véstem. Majd mindazt, amit inségben, szaporaságban, könnyes éneklésben, nélkülöző kilátástalanságban, világgá szertülsben, csendre, nyelv alá szorított sorsban, szavakban megéltünk.

– A kötet versei között megjelennek jeles elődökhöz, kortársakhoz – Babitshoz, Illyés Gyulához, Tamási Áronhoz, Erdélyi Zsuzsannához, Szokolay Sándorhoz írott költemények; de találunk rövid „zúzalékokat” is. Feltűnőek most is, a fa és a madár-motívumok...

– Emelő és emeltető motívumok. A világ-irodalom kezdete óta jelen vannak. Babits azt írja: „Röpülj lelkem, keresd meg hazámat”. Szeretne túlszállni Trianonon, végső sugallatában ott a félelem: ... egy lélek, egy ország végtől-végig/ magátépő hazám: Európa.” Az én madaram, Vigyázó madár regénycímmé emelkedett. Legnagyobb meglepetésemre Lőrincze Lajos Édes anyanyelvünk című lapja azzal fogadta: mit adtam a magyar nyelvészettnek. Határ Győző is lelkesedett érte; napokon keresztül zengett a Szabad Európa

Rádióban, hogy írója az iszákjában hordja Pázmány Péter nyelvét, tovább dicsérve, Iván Iljics halálához hasonlította. A Csík-szeredai Székely Könyvtár nemrég jelentette meg! Ezzel tulajdonképpen a könyv hazaköltözött. Eddig ajtónyitásonyi rést sem kapott...

– Idegen nyelvre is lefordították?

– Csak a verseimnek volt szerencsésük. Király Ibolya fordított le egy csokornyit, franciára, Elfelé utak címmel. A fordítások többsége több mint harminc évig dossziében várakozott. Várakozás közben érdekes tanulmányt írt, Tahar Ben Jelloun arab-francia íróval rokonított, a kisebbségi alkotó-sorsok egyező természetrajzát felmutatva...

– Itthon most egy kötetben két korábbi gyermekverskötete is napvilágot látott: az *Utazás Bekóciába*, a másik a *Halparádé*. Az előbbi versein érződik, hogy valami személyes élmény lehet a háttérben...

– Az unokámnak, Rebekának írtam. Nyolcéves lehetett, amikor azt kérdezte: a halakról tudtam verset írni, róla nem? Gyors kérdésre, gyorsan „feleltem”. Beceneve Beki, ebből lett a Bekó, a Bekóca, kínálta magát a Bekóciába. Beki már huszonekét éves, Angliában született, ott él, Párizsban tanul, nagyon szépen beszél és olvas magyarul.

– A *Halparádéból* kitűnik, ért a halakhoz, amellet sok humorral ír!

– A halakkal régóta foglalkozom, bennük is az emberi tulajdonságokat kerestem. Viselkedésük sokszor hasonlatos az emberek viselkedéséhez. Ott van például a Kalauzhal, aki magabiztosan játssza irányító szerepét, noha csupán azért csatlakozik a nagy halakhoz, hogy védelmet keressen. A sok nyomasztó vers után megleltem a halakban lakozó játékosságot. Éltem a lehetőséggel, a Bekóciában például így mutatom be a reménysziget lakóit: „Lakói a bekócák, háttal ülik a ló-cát” – az effajta sorokat a felnőttek is kacagva olvassák! Valószínű: az én életemből hiányoztak a játékos esztendők.

– Az egyik versben még azt is leírta, hogy a halak visszavágnak hazájukba.

– Leginkább a Folyami angolna. Mélytenger szülötte, de édesvízben éli le az életét, a fajfenntartás ösztöne hazahajtja, Édesvízből Sargassoba, lerakja ikráit és meghal...

– A nyolcvanadik születésnapján ezzel a két szép könyvvel köszöntötte a Nap Kiadó.

A *Trianon szédületében*, a századik évfordulóra igazán méltó megemlékezés!

– Megjelenése óta többen visszajelezték. Megmondom őszintén, én is ezt a kis kötetemet tartom annak a magaslatnak, amiért érdemes volt élni és alkotni – együtt van benne: a sorsom, a nép sorsa, a nemzet sorsa, e foszlányossá tett ország sorsa.

– Mostanában min gondolkodik? Mit ír?

– Próbálom elfelejteni, a néhez alkotó-napokat. Sokan meglepődnek talán a válasszon: úgy érzem magam, mint aki kútban, áll, maga fölé néz, látja a csillagokat és istentelenül szomjas.

Szepesi Dóra

könyvről

Tamás Menyhért:

TRIANON SZÉDÜLETÉBEN

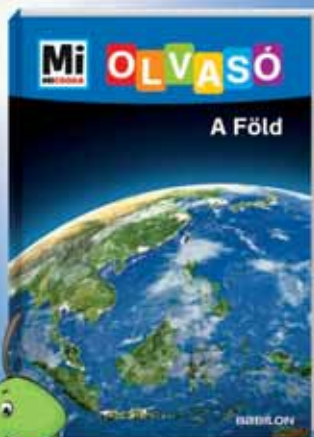
Versék, Nap Kiadó, 88 oldal, 2100 Ft

UTAZÁS BEKÓCIÁBA - HALPARÁDÉ

Lacza Márta rajzaival

Nap Kiadó, 64 oldal, színes ill., 2500 Ft

Ismeretterjesztő sorozat
kezdő olvasóknak

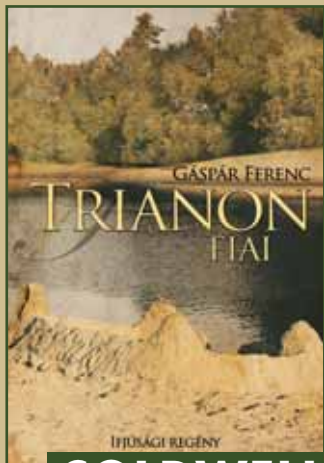

www.babilonkiado.hu

BABILON

Gáspár Ferenc: TRIANON FIAI

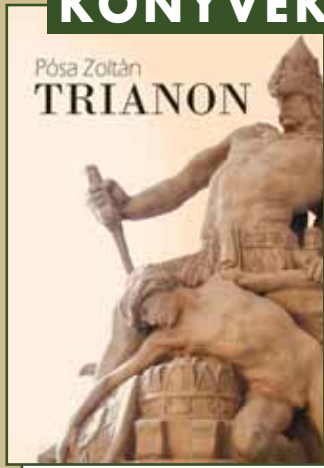
Kuriózum ez a könyv, hiszen a dél-vidék szerb megszállását és a hátrországi kisváros első világháborús napjait ifjúsági regényben még talán senki nem írta meg. Ráadásul egy mai tinédzser lány szemszögén keresztül, aki a koronavírus miatt rászakadt szabadidőben dédnagyapja fiatalkori naplóját olvasgatva kezd érdeklődni a múlt eseményei iránt. Fiatalok kalandos meséje ez, szerelemmel, bujkálással, a felnőtté válás izgalmával. Úgy áramlik a könyvben a történet, akár a Sugó, a Duna holtága Baján, e csodálatos kisvárosban, bent, a város szívében.
190 oldal, 2480 Ft

**COLDWELL
KÖNYVEK**

Pósa Zoltán: TRIANON

A világ legigazságtalanabb békediktatómáról, az 1920-as trianoni ország-csonkításról vall Pósa Zoltán József Attila-díjas költő, író, e kötet verseiben és esszénovelláiban. A sokszólamú Trianon-könyvön vezérfonalként húzódik végig az egyharmadára csökkentett történelmi Magyarország stigmáinak fölfestése, a lélek Trianonjának megannyi kínja: „Elcsönkolt végtagok iszonyú fájdalma, / Erdély, Kárpátalja, Felvidék hiánya, / Palicsi tófürdő Kismarton és Bácska / Visszatér majd egykor Nagymagyarországba, / Magyar Szent Korona örök oltalmába.”
112 oldal, 2480 Ft

A Kiss József Könyvkiadó ajánlja

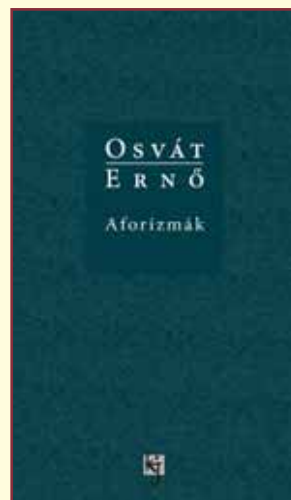
Gámán-Morvay Katalin – Szelényi Károly:
BABÁK MAGYAR NÉPI VISELETBEN
32 oldal, 1800 Ft

E karcsú, kartonált kötet a Magyarországra látogató turisták számára készült, de a magyar vásárlóknak is, akik megajándékozhatják vele külföldi barátaikat és üzletfeleiket. Gámán-Morvay Katalin válogatta a kollekciót, Szelényi Károly fotóművész fényképezte.

A kiadványban a leírások a magyar mellett angol, olasz, francia, orosz, német, spanyol és japán nyelven olvashatók.

Osvát Ernő:
AFORIZMÁK
Fráter Zoltán utószavával
88 oldal, 1890 Ft

Osvát Ernőnek, a Nyugat legendás főszerkesztőjének – akinek egy-egy szava, mondata írói reménységeket volt képes fölemelni vagy porba sújtani –, néhány szavas, néhány mondatos aforizmaiban egy élet bölcsességének irodalmi esszenciája mutatkozik meg. Nem sziporkázik, éppen ellenkezőleg: a gondolatok mélyére hatol, mai olvasóját is gondolkodásra készíttette.

AJÁNDÉK EZ A KÖNYV MINDAZOKNAK,
AKIK SZERINT GONDOLKODNI JÓ.

Köszeghy Elemér:
MAGYARORSZÁGI ÖTVÖSJEGYEK A KÖZÉPKORTÓL 1867-IG

Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867

2. reprint kiadás, 464 oldal, 8479 Ft

A kötet a történelmi Magyarországhoz tartozó városok szerinti csoportosításban tartalmazza a műkincsek ötvösjegyeit, mestereit, tulajdonosait és egyéb adatait.

Hazáról és a zsákutcákról

Kőrössi P. József emlékező kötettel jelentkezik

„Alulnézetből”, személyes történetekből érzékelhetjük a második világ-háború utáni, mindinkább eldurvuló romániai diktatúra hétköznapijait, emberi sorsait Kőrössi P. József Zsákutca két irányból – Köszönjük neked, Kondukátor! című új könyvében.

– Egy helyütt arról ír, a diktatúra azok számára, akik megélték, ma még nem a múlté, mert „Ceaușescu itt él bennünk, a lelkünkben, a gyermekeinkben”. A kötet tehát nem pusztán egy erdélyi kisebbségi szenvedéstörténet mementójaként olvasandó.

– Bár a történetek nagy része romániai – semmiképpen sem mondanám erdélyinek –, amikor összeállt, és kezdett könyvvé, köteté szerveződni észre kellett vennem, hogy itt nem a Ceaușescu-féle diktatúra szólított meg engem, és a vendégszövegek íróit sem, hanem általában a zsarnokság, a zsarnok – a mindenkori kondukátor – személye. Alattvalója akaratunkon kívül is lehetünk a rendszernek, de nem szolgálja, és pláne szolgálja nem.

– Az elbeszélő iparos család gyermekeként az etnikai összetételében többszínű, kulturális hagyományokban gazdag Nagyváradon nő fel, válik íróvá, miközben életét egy nacionalista, sovíniszta elnyomás keretezi. Hogyan lehet magyarként tájékozódni, identitást kialakítani ebben a helyzetben?

– Azt gondolom, és remélem, hogy kiderül a történetekből is, hogy nem, vagy nem csak a nacionalizmus által fenntartható diktatúrákról szól ez a könyv. Hanem olyan emberi sorsokról, amelyekkel akkor is találkozunk, ha nem kisebbségben élő közösségekben keressük ezeket. Normális emberként hogyan cselekszel, ha az események, amelyeknek részese vagy, nem normálisak. Hogyan tanulsz meg emberségesen együtt élni az embertelennel, és tenni valamit másokért. Mi az, ami segíthet ebben? A humor, az irónia, amit éppen a diktatórikus eszközök fejlesztenek ki az emberben – segíthet. Mindannyiunknak vannak olyan élményei, hogy a legszörnyűbb helyzetekben milyen jókat tudunk röhögni az „ellenünk vétkezőkön”, és saját magunkon is. A diktatúrának nincs humora, erre hamar rájön az ember és azzal védekezik, ami a hatalomnak nincs. Ezek a mozaiktörténetek, amelyek nem is mindig mozaikszerűek, éppen ezt a tapasztalatot „tanítják” meg, ha elfelejtetted volna: tudd kigúnyolni a hatalmat, ha nem érti is, számodra elégtétel lehet.

– Feltűnő különbséget tesz magyarok és „magyar magyarok” között.

– Ez ma is fennáll, vissza is él vele a magyarországi rendszer: erdélyi testvéreinket emleget, miközben aljas módon vásárolja meg őket. Már akit lehet. A hatvanas-hetvenes-nyolcvanas években jöttek a magyarországi, könyvben a magyar magyaroknak nevezett csencselő népek felpakolva mindenféle csempészárúval. Volt, aki megrendelésre dolgozott, viszonteladók voltak határmenti településeken, és mindennek megkérték az árát: cukor, kávé, fogamzástápláló, vécépapír, fogkrém és hasonlók, ilyen, Romániában nem kapható luxus áruval kereskedtek miután a határon csoportosan fizették le a román vámosokat. Átérve, akit lehetett, lehúztak rendesen. Undorítóan viselkedtek! Képmutatóan a „szegény erdélyi testvéren” segítő „rokonként” kiadva magukat, a rendőrök előtt kapualjakban elbújva „kereskedtek”. Kihaszánálva az emberek rászorultságát az esettekből húztak hasznot.

Volt egy másik magyarországi réteg, a kockázatot is vállaló értelmiségiek, akik nem turistának álcázott seftelőként érkeztek, hanem hátizsákkal, stoppal, legfeljebb vonattal és nem mindig álltak meg Nagyváradon, hanem a kolozsvári

egyetemistákat, tanárokat is megkeresték. Őket az elbeszélő nem magyar magyaroknak nevezi, hiszen őszintén együttérző emberből vannak. Elbeszélőmet megfigyelik, lehallgatják, nem engedik külföldre. Az őt látogatókat a határon jól megszorogatják, kiforgatják. Ők könyveket, folyóiratokat csempésznek – a Magyar Népköztársaságból a szocialista Romániába. Igaz, gyakran szamizdatokat, a tájékozódásra alkalmas beszélgetéseket is; kérésre gyógyszert, fájdalomcsillapítót például a szülő nőknek. Elbeszélő és a „futárjai” között nincs értékrendbeli különbség, nem ők a magyar magyarok. A hasznot húzó magyar magyarok most is köztünk vannak, csak most már nem turistának álcázott „kereskedők”, hanem politikai nagybefektetők.

– Az elbeszélő mögött a szerzőt sejtjük, aki a nyolcvanas évek elején települ át Magyarországra névházasság révén. Aztán kiutasítják Romániából. Akkori érzéseit fejezi ki a „zsákutca két irányból”, és egy másik mondat: „kiutasítottak... a hazámból a másik hazámba”. Ellentmondásnak tűnik.

– Ne felejtjük el: az elbeszélő élete a tét, épeszű tud-e maradni, erről beszélgetünk. Meg arról, hogy a haza is lehet zsákutca, különösen, ha kettő van belőle. Ha két irányból zsákutca, akkor nem lehetsz benne jelen másképpen, csak ha oda pottyantottak. Mindegy milyen irányból milyen irányba indulsz el, a zsákutca „tárt karokkal” vár.

– Vendégszövegeket is közöl a többi között Barna Imrétől, Csaplár Vilmostól, Konrád Györgytől, Markó Bélától, Martos Gábortól,

Tarján Tamástól, Zalán Tibortól. Miért őket választotta?

– Barátoknak, ismerősöknek, közéleti és civil embereknek írtam baráti felkérő levelet. Többen válaszoltak és ígértek, végül huszonegyen küldtek, van, aki 6-8 igen szórakoztató írást.

Varsányi Gyula
Fotó: Papp Gáspár

▶ könyvről

Kőrössi P. József:

ZSÁKUTCA KÉT IRÁNYBÓL
Köszönjük neked Kondukátor!

Kossuth Kiadó, 304 oldal, 3600 Ft

Harmincéves a Fekete Sas Könyvkiadó

Beszélgetés Fazakas István alapító-kiadóvezetővel

– **Idén 30 éves a Fekete Sas Könyvkiadó. Kevesen büszkélkedhetnek ilyen hosszú múlttal. Amikor 1990-ben megalapította, a Magvető szerkesztője volt. Hobbi kiadónak szánta, vagy máshol szeretne volna folytatni pályafutását?**

– Hobbi kiadó szerettem volna lenni. Akkortájt a Magvetőben egy nagy szekrényben álltak a megszerkesztett művek, ám a minisztériumból direktíva érkezett, hogy ki kell fizetni a szerzőket, de gazdasági okokból kiadni már nem szabad őket. Ezeket a kéziratokat szerettem volna megmenteni.

– **Az elmúlt 30 évben kik voltak meghatározó szereplői a Sasnak?**

– Sokan segítettek, de nem szeretnék kihagyni senkit. Csak néhány személyt említek, akiknek élete valamiképp összeforrt a Sassal. Először Székely Sz. Magdolnáról, vagy ahogy legtöbbször ismerték, Szimáról. Ő volt a Fekete Sas „lelke”, akinél a szerzők meghallgatásra és értő fülekre, a kéziratok pedig gondos szerkesztőre találtak. Néhány évvel ezelőtti halála pótolhatatlan űrt hagyott maga után. Fontos szerepe volt legsikeresebb kötetünk, a „Csak a szépre...” felfedezésében, és az ő érzékenysége hozta hozzánk Fodor Ákost is.

Sajnos nem sokkal később Tarján Tamás is elment, aki könyvbemutatóink állandó házigazdája volt. Nehéz nélküle is. Nem könnyű olyan szakembert találni, aki nem vetíti ki saját egyéni indulatait, értékítéletét, szeretettel és biztos izléssel viszonyul a művekhez. Dunai Tamás színművész szintén állandó közreműködője volt könyvpremierjeinknek.

– **Milyen hullámhegyeket és -völgyeket élt meg a Sas?**

– Amikor már túlléptük az évi néhány kötet kiadását, és csodával határos módon fennmaradtunk, világossá vált, hogy helyünk van a könyves világban. Egyre több olyan szerző keresett meg, akik műveit kiadásra érdemesnek találtuk, és támogatót is tudtak szerezni. 2005 táján ugrásszerű fejlődés következett be. 2008-ig virágzott a vállalkozás, öt állandó munkatársunk és saját könyvesboltunk volt. Önerőből kiadtuk Rilket, Csehovot, Thoreau-t, Trakt és Lessinget, folytattuk a Füst Milán-életműsorozatot. 2001-ben, az Olvasás Évében a gyengénlátók és diszlexiások számára beindítottuk az Öregbe-

tűs (vagyis nagybetűs) Könyvek sorozatot. A kiadó a könyvpiac stabil, ismert szereplőjévé vált. Gál László „Csak a szépre...” c. könyve jelentős újdonság és siker volt, megelőztük vele a retródivatot. 2008-tól nem csupán az általános válság vetette vissza a kiadó működését, hanem az a tény is, hogy számos megbízónk nehéz helyzetbe, illetve központi irányítás alá került. A mélypontból tulajdonostársam, Lengyel Gábor mozdította ki a céget, aki íróként és fordítóként is (Salzmann: Magunkon kívül; Nadolny: A lassúság felfedezése) segíti munkánkat.

– **Hogyan indult a Füst Milán életműsorozat?**

– A már említett, félre tett kéziratok között volt az író Megtagadott színművek és egyfelvonásosok c. kötete. Ezt még közösen adtuk ki a Magvetővel. A PIM munkatársa, Petrányi Ilona rendezte sajtó alá. Ezután felvettük a jogtulajdonos (MTA) Füst Milán Fordítói Alapítvánnyal a kapcsolatot, és a kuratórium tagja, dr. Röder Edit jóakarató segítségének hála a mai napig remek az együttműködés. Sikerült az egész ismert életművet megjelentetnünk. Az 1999-ben kiadott kétkötetes Teljes napló irodalmi szenzáció volt. A Füst-regények közül kiemelkedik A feleségem története, a mai napig folyamatos az érdeklődés iránta. Enyedi Ildikó filmet forgatott a műből, melynek premierje a jövő év valamelyik nagy fesztiválján várható.

– **Maradva a magyar klasszikusoknál, milyen neveket tud még említeni?**

– Gárdonyi, Bródy, Karinthy, de nyugodtan ide számíthatjuk az erdélyi Szilágyi Domokost és már Tandori Dezsőt is.

– **Kortárs szépirodalmat is jelentet meg, ami egy kis kiadótól elég merész vállalkozás...**

– A teljesség igénye nélkül: Nagy András, Jolsvai András, Ahmed Amran, Petőcz András prózáköteteit, Kelecsényi László, Keszthelyi Rezső és Petrőczy Éva műveit is publikáltuk. Tavaly nagy sikert aratott Almási Miklós: Ami bennünk van c. kötete. De Zalán Tibor drámai átköl-

tései és Csokonai Attila vagy Tomaji Attila lírája is helyt kapott. Az elmúlt években Fodor Ákos költészetének népszerűsége ível meredeken felfelé. Most adtuk ki a 6. Fekete Sasos kötetét, Jelentés az útról címmel.

– **Térjünk át a város- és kultúrtörténeti kiadványokra!**

– A „Csak a szépre...” mellett a Pesti Broadway, Porzó (Ágai Adolf): Utazás Pestről – Budapestre 1843–1907 reprint kiadása, Branczik Márta – Demeter Zsuzsanna: Budapesti építkezések állomásai nagyszerű munkája, vagy Zórád Ernő Tabán képeskönyve is ide tartozik. A Budapesti kultúrtörténeti séták sorozat 4. kötete, a Margitsziget most jött ki a nyomdából. A Sas egyébként mindenre nyitott, ami értékes. Így jelenhettek meg képzőművészeti munkák, gyermekkönyvek és újabban útikönyvek is, mint a Norvég utakon, az Erdély kincsei és most a Székelyföld. Kóka Rozália mesemondónéprajzkutatónak nyolc kötete jelent meg nálunk.

– **Melyek a Fekete Sas Kiadó könyvheti újdonságai?**

– A felsoroltakon kívül Balló László verseskötete, Molnár L. Krisztina Kaláris c. novellafüzére. Jeszenszky Géza Elveszett presztízs c. munkáját az amerikai kiadással párhuzamosan jelentettük meg. Izgalmas történelmi dokumentumkötettel is készültünk, A Bandholtz-napló. Román megszállás Magyarországon címmel, számos archív fotóval, térképpel, tanulmánnyal.

Néráth Mónika

A NAP KIADÓ ÚJ KÖNYVEI

Ayşegül Çelik:

A TÖRÖK HAMLET

Az ember, aki tudja, hogyan kell meghalni
Muhsin Ertuğrul élete

Fordította: Akcal Réka

(Shakespeare sírfeliratát Kodolányi Gyula fordította)

Utószó és jegyzetek: Hóvári János

Álarcok sorozat

270 oldal, korabeli fotókkal illusztrálva, 3297 Ft

A 20. század eleji Törökországban vagyunk. Ki hinné, hogy ez a magyar olvasók számára ismeretlen Muhsin Ertuğrul, akiről ez a könyv szól, először adott filmszerepet egy berlini vendégrendezésén Lugosi Bélának, a későbbi hollywoodi világhírű, Drakulát alakító, magyar származású színésznek; vagy hogy az ő meghívására érkezett Greta Garbo Isztambulba; vagy hogy Hollywoodban jó ismeretségbe került Charlie Chaplinnel; vagy hogy részt vett a világhírű drámaíró, Strindberg 75. születésnapján mint vendég?

A színész-rendező-műfordító-író a török színház megújítója, a török mozi (film) megalapítója, a mű nemcsak róla, hanem a török színház- és filmművészet kezdeteiről is beszámol igen érdekesen és olvasmányosan.

A török kulturális minisztérium (TEDA) támogatásával

Juhász Antal:

A SZEGEDI NAGYTÁJ ÉS SZOMSZÉDAI

Néprajzi tanulmányok és esszék

Magyar esszék sorozat

208 oldal, fotókkal, ábrákkal, 3465 Ft

A 85. születésnapját 2020. augusztusban töltő nyugalmazott tanszékvezető professzor írja könyve előszavában: „Mint egyetemi hallgató, majd pályakezdő néprajzos muzeológus, nem gondoltam, hogy ... a szegedi népelet kevéssé ismert jelenségeinek feltárásában nekem is részem lesz. A tiszai vízi élet és egyes kézművesmesterségek kutatása adott indítást, utóbb magam szemeltem ki a táji néphagyomány olyan megjelenésformáit, melyeknek Bálint Sándor kevés időt tudott szentelni (pl. népi építkezés, tanyai életforma), vagy 20. századi történelmünk nem tette lehetővé alapos feltárásukat, ilyen pl. a Torontál megyei, szerbiai szegedi kirajzások élete, gazdálkodása és társadalma.”

Az NKA támogatásával

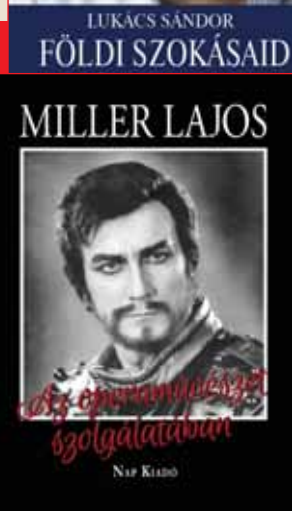
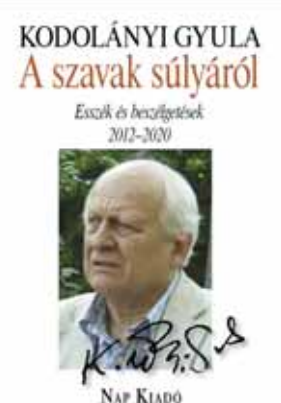
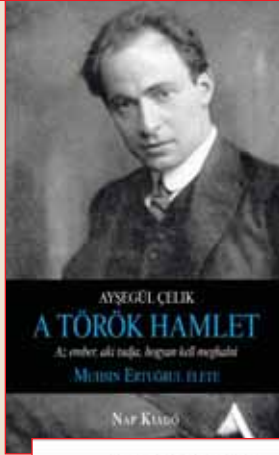
KERESSÉK KÖNYVBEMUTATÓINK PONTOS HELYSZÍNÉT ÉS IDŐPONTJÁT A FACEBOOKON!

<https://www.facebook.com/napkiado>

Szeptember 8-a: Szeged; 10-e: Bp.,

15-e: Bp., PIM.; 22-e: Bp.;

október 2-a: Gyöngyös.

Kodolányi Gyula:

A SZAVAK SÚLYÁRÓL

Esszék és beszélgetések, 2012–2020

Magyar esszék sorozat

440 oldal, 3500 Ft

„A költő, az író könnyen csapdájába esik a nyelv csalóka elvontságának, látszólag önfeledt hétköznapiságának. Mintha oly könnyen érkezne a hiteles szó! Amikor látom, mint változtat meg egy szobrot egyetlen kis simítás az agyagon vagy a gipszen, jobban átérzem azt is, hogy minden szónak súlya van, kell legyen, a versben, az esszében.”

„Ma a magyar szellemi élet töredezett és kisszerű lett, az írás értékei önmagukban nem kapnak figyelmet, s ennek megfelelően az irodalom elgyengül, elszürkül. Van ebben felelősége az íróknak is, bűvös körbe zártunk. Amikor az irodalom nem tartja magát fontosnak, akkor nem is fog szülni fontos műveket...” Kis részleteket idéztünk ízelítőül az idén méltán Kossuth-díjjal elismert munkásságú költő-esszéírő Kodolányi Gyulától.

A Polgári Magyarorszáért Alapítvány támogatásával

Lukács Sándor:

FÖLDI SZOKÁSAID

Versek, 2018–2020

Álarcok sorozat

128 oldal, 2625 Ft

„Annak ellenére”, hogy Lukács Sándor legjobb színészeink egyike immár évtizedek óta, költőként sincs a sorban leghátul! Igazi költő a Kálnoky László-tanítvány: szóalkotásaiban, kifejezőmódjában, a többréteggé gondolatokat művészi transzformálva olyan egységes világ tárul elénk, melyet bármikor megismerünk. Ezt az egyéni hangot a kezdetektől őrzi Lukács Sándor, és (mint kortársai legjobbjai) az idővel ezek a jegyek egyre markánsabbak, egyre kifejezőbbek és egyre szebbek lesznek.

Nem a sikeres és népszerű színművész hangját halljuk, hanem egy mély érzésű, idősödő férfit, akinek ugyanolyan gondjai vannak, mint bármilyen más (nem híres) férfinak. És mindezt őszintén...

Az NKA támogatásával

Miller Lajos–Mátai Györgyi:

AZ OPERAMŰVÉSZET SZOLGÁLATÁBAN

Álarcok sorozat

196 oldal, színes és fekete-fehér fotókkal, 3835 Ft

Miller Lajosról operaházi tagságának első öt éve után hozzáértő szakemberek egyöntetűen állították: „megszületett” a nagy magyar Verdi-baritonok emlékfórmáló utódja... A tizenöt Verdi-hős mellett az opera- és zeneirodalom legjelesebb szerzőit szólaltatta meg Csajkovszkijtől Wagnerig, Erkel Ferencről, Bartók Bélától, Kodály Zoltánon át Szokolay Sándorig.

Nem szabályos életregény, noha az első oldalak után annak tűnhet. Nincs híján drámai fordulatokban, családját, gyermekkorát, felnőtté válását is bemutatja. Mindezt e könyv oldalalaiba sűrítve, gazdag fotóanyaggal, egy művészpálya hozományaként, múltja, emlékgyűjteménye tanulságaival, nyolcvanadik születésnapjára.

Az EMMI támogatásával

ÜNNEPI VERSVÁLOGATÁS ÓVODÁSOKNAK A 70 ÉVES MÓRA KIADÓTÓL

Diridongó

Válogatás 70 év legszebb
verseiből óvodásoknak

**Az antológiában az alábbi
költők verseit**

olvashatják:

Ágh István, Bartos Erika,
Bella István, Cseh Katalin,
Csoóri Sándor, Csukás István,
Donászy Magda, Erdős Virág,
Farkas Beáta, Fecske Csaba,
Finy Petra, Gáti István, Gazdag
Erzsi, Gyárfás Endre, Havasi
Attila, Horgas Béla, Ijjas
Tamás, Jász Attila, Kántor
Péter, Kányádi Sándor, Kassák
Lajos, Keresztesi József,
Kiss Judit Ágnes, Kiss Ottó,
Kollár Árpád, Kovács András
Ferenc, Lackfi János, László
Noémi, Miklya Zsolt, Molnár
Krisztina Rita, Nemes Nagy
Ágnes, Nyulász Péter, Orbán
Ottó, Romhányi József, Rutkai
Bori, Szabó Lőrinc, Szabó T.
Anna, Szepesi Attila, Szilágyi
Domonkos, Tamkó Sirató
Károly, Tandori Dezső, Tóth
Krisztina, Turbuly Lilla, Varró
Dániel, Veress Miklós, Vörös
István, Weöres Sándor, Zelk
Zoltán.

Az elmúlt 70 év gyerekirodalmának klasszikusaiból és a kortársak legizgalmasabb verseiből válogat ez a kötet óvodásoknak.

www.mora.hu